

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

woensdag

06-03-2002

10:00 uur

mercredi

06-03-2002

10:00 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de voortdurende executies in Iran" (nr. 6585)

Sprekers: **Leen Laenens, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Bart Laeremans aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de donorconferentie inzake Afghanistan" (nr. 6252)

Sprekers: **Bart Laeremans, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Pieter De Crem aan de eerste minister over "de houding van de Belgische regering inzake de conclusies van de Rwanda-commissie" (nr. 6291)

Sprekers: **Pieter De Crem, Guy Verhofstadt**, eerste minister, **Mark Eyskens**

Vraag van de heer Ferdy Willems aan de eerste minister over "de top van Monterrey in Mexico" (nr. 6503)

Sprekers: **Guy Verhofstadt**, eerste minister, **Ferdy Willems**

Vraag van de heer Jacques Simonet aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de resultaten van de rondetafelconferentie die in Brussel aan de intercongolese dialoog werd gewijd" (nr. 6218)

Sprekers: **Jacques Simonet, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde vragen van
- de heer Pieter De Crem aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de gevangen genomen islamstrijders in de gevangenis van Guantanamo" (nr. 6276)
- de heer Jacques Lefevre aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de behandeling van de Talibangevangenen die in de basis van Guantanamo zijn opgesloten" (nr. 6283)
- de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "twee 'nieuw-Belgische' Al-Qaeda-terroristen die werden gevangen genomen in Afghanistan" (nr. 6392)

Sprekers: **Pieter De Crem, Jacques Lefevre, Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde vragen van
- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste

SOMMAIRE

Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les exécutions incessantes en Iran" (n° 6585)

Orateurs: **Leen Laenens, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question de M. Bart Laeremans au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la conférence des donateurs pour l'Afghanistan" (n° 6252)

Orateurs: **Bart Laeremans, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question de M. Pieter De Crem au premier ministre sur "l'attitude du gouvernement belge concernant les conclusions de la commission du Rwanda" (n° 6291)

Orateurs: **Pieter De Crem, Guy Verhofstadt**, premier ministre, **Mark Eyskens**

Question de M. Ferdy Willems au premier ministre sur "le sommet qui se tiendra à Monterrey au Mexique" (n° 6503)

Orateurs: **Guy Verhofstadt**, premier ministre, **Ferdy Willems**

Question de M. Jacques Simonet au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les résultats de la table ronde de Bruxelles concernant le dialogue intercongolais" (n° 6218)

Orateurs: **Jacques Simonet, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions jointes de
- M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les combattants islamiques détenus dans la prison de Guantanamo" (n° 6276)

- M. Jacques Lefevre au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le traitement appliqué aux prisonniers taliban internés dans la base de Guantanamo" (n° 6283)

- M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "deux 'nouveaux belges' membres du réseau terroriste Al-Qaeda faits prisonniers en Afghanistan" (n° 6392)

Orateurs: **Pieter De Crem, Jacques Lefevre, Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions jointes de
- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et

minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Tsjetsjenië" (nr. 6287)

- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de voortdurende schendingen van de mensenrechten in Tsjetsjenië" (nr. 6586)

Sprekers: **Ferdie Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Leen Laenens**

33

ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Tchétchénie" (n° 6287)

- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations incessantes des droits de l'homme en Tchétchénie" (n° 6586)

Orateurs: **Ferdie Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Leen Laenens**

33

Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het lot van een Antwerpse verpleger die in Saudi-Arabië al meer dan een jaar in de cel zit" (nr. 6471)

Sprekers: **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

38

Question de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le sort d'un infirmier anversois détenu en Arabie Saoudite depuis plus d'un an" (n° 6471)

Orateurs: **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

38

COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGENCOMMISSION DES RELATIONS
EXTERIEURES

van

du

WOENSDAG 6 MAART 2002

MERCREDI 6 MARS 2002

10:00 uur

10:00 heures

La séance est ouverte à 10.27 heures par M. Jacques Lefevre, président.
De vergadering wordt geopend om 10.27 uur door de heer Jacques Lefevre, voorzitter.

Le président: M. Yvon Harmegnies est absent. Sa question n° 5926 n'aura donc pas lieu.

01 Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les exécutions incessantes en Iran" (n° 6585)

01 Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de voortdurende executies in Iran" (nr. 6585)

01.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, Khatami wordt beschouwd als een hervormingsgezinde. In zijn campagne heeft hij beklemtoond dat hij aandacht zou hebben voor respect voor de mensenrechten en de vrijheid van meningsuiting. Het beleid dat hij daadwerkelijk voert kan echter ambigue genoemd worden. De problemen blijven bestaan. Enerzijds is Iran een islamitische republiek, een theocratische republiek. Anderzijds is Iran een rechtsstaat met vrije meningsuiting, vrije pers, vrouwenrechten, recht op verdediging.

Op de volgende commissievergadering voor de Mensrechten in Genève moet aandacht worden besteed aan Iran. De eerste week van 2002 werden in Iran immers niet minder dan 8 executies uitgevoerd, wat het totaal bracht op 200 sinds het begin van de tweede ambtsperiode van Khatami in juni 2001. Men had nochtans gehoopt op een minder streng regime. Het regime van Khatami en zijn voorganger Khomeini hebben sinds 22 jaar reeds heel wat mensen, waaronder duizenden vrouwen, gevangen genomen en gemarteld. In tegenstelling tot wat wordt beweerd, blijven vrouwen nog steeds van de meest elementaire rechten beroofd. Officiële statistieken tonen aan dat zelfmoord bij Iraanse vrouwen 4 maal hoger ligt dan bij mannen. In december 2001 heeft de Algemene Vergadering van de VN de schendingen van de mensenrechten en het verhoogd aantal executies in Iran nog aangeklaagd. De speciale gezant voor mensenrechten heeft Iran gekwalificeerd als een grote gevangenis voor vrouwen en bevestigt dat er geen enkele wijziging waarneembaar is in die fundamentele discriminatie, ook wettelijk, van vrouwen.

Velen, waaronder ikzelf, hebben de voorbije maanden de oproep ondersteund van mevrouw Maryam Radjavi, verkozen voorzitter van het Iraans verzet en strijdster voor de vrouwenrechten in Iran.

01.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Depuis juin 2001, 200 exécutions ont eu lieu en Iran. Avec ce constat s'envole l'espoir de voir le président Khatami instaurer, après Khomeyni, un régime plus humain. Comme sous le régime précédent, les femmes sont toujours privées de leurs droits élémentaires. Récemment, les Nations unies ont à nouveau dénoncé ces violations: l'Iran est une grande prison pour les femmes et on ne constate aucun signe d'amélioration.

Notre pays est-il disposé à évoquer ce problème à l'occasion de contacts bilatéraux mais également lors de la prochaine réunion de la Commission des droits de l'homme à Genève? Soutenons-nous l'appel lancé par Mme Radjavi, qui est à la tête de l'opposition et de la lutte pour le respect des droits de la femme en Iran?

Mijnheer de minister, bent u bereid deze situatie opnieuw bilateraal met Iran aan te kaarten? Bent u bereid ervoor te zorgen dat dit punt op de volgende zitting van de Commissie voor de Mensenrechten in Genève zal worden geagendeerd?

01.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, België en de Europese Unie hebben altijd een bijzondere belangstelling aan de dag gelegd voor de mensenrechten in Iran. Al bijna gedurende twintig jaar dient de Europese Unie bij de Verenigde Naties resoluties in om haar bezorgdheid uit te drukken over de mensenrechtensituatie in Iran. In het voorjaar gebeurt dat in de commissie voor de Mensenrechten te Genève, terwijl in het najaar van 2001 een resolutie werd ingediend in de derde commissie van de Algemene Vergadering. Die laatste resolutie viel dat jaar onder de verantwoordelijkheid van het Belgisch voorzitterschap. Ondanks sterk Iraans verzet werd die resolutie met een grote meerderheid goedgekeurd.

Het aantal executies in Iran blijft onrustwekkend hoog. In januari 2002 werden namelijk inderdaad minstens acht voltrekkingen door de Iraanse pers gemeld. De Europese Unie en België laten niet na aan geregeld aan hun principiële oppositie tegen de doodstraf te herinneren. Zulke demarches vonden trouwens ook tijdens het Belgisch voorzitterschap plaats.

Het staat buiten kijf dat het statuut van de vrouw in Iran te wensen over laat. In de resolutie die België in naam van de Europese Unie in november 2001 indiende, werd verwezen naar de systeemgebonden discriminatie tegen vrouwen en meisjes en werd Iran opgeroepen om het volle en gelijkberechtigde genot van hun mensenrechten te garanderen. Vanzelfsprekend zal dat ook gebeuren in de huidige vergadering van de commissie voor de Mensenrechten te Genève.

Het thema mensenrechten en politieke hervormingen komt ook telkens ter sprake tijdens de politieke dialoog tussen de Europese Unie en Iran, die om de zes maanden plaatsvindt. De laatste dialoog vond plaats onder Belgisch voorzitterschap op 3 september 2001 te Teheran. Tijdens die contacten laat de Europese Unie nooit na het belang te beklemtonen van verdere politieke en economische hervormingen in Iran.

Naast de resoluties in het kader van de Verenigde Naties en de politieke dialoog, onderneemt de Europese Unie ook geregeld mensenrechtendemarches in Teheran voor specifieke gevallen die de aandacht verdienen.

De Europese Unie heeft steeds haar steun geboden aan de voorstanders van de dialoog in Iran. Die dialoog tussen de conservatieven en de hervormingsgezinden lijkt mij de beste weg om de hervormingen in Iran te bevorderen. Wij mogen evenwel niet uit het oog verliezen dat verschillende Iraanse oppositiebewegingen in het buitenland niet aarzelen om gebruik te maken van de gewapende strijd en het plegen van terroristische aanslagen in Iran om hun doelstellingen te verwezenlijken.

In dit verband kan overigens worden opgemerkt dat de NCRI, National Council of Resistance in Iran, en de MKO door de VS en

01.02 **Louis Michel**, ministre: Au cours de ces vingt dernières années, l'Union européenne a attiré l'attention, dans le cadre des résolutions de l'ONU, sur les violations des droits de l'homme en Iran. La dernière résolution dans ce domaine fut adoptée à une large majorité sous la présidence belge.

Entre-temps, le nombre d'exécutions demeure alarmant. La Belgique et l'Union européenne rappellent régulièrement à l'Iran quelle est leur position de principe dans ce domaine.

Il est en outre incontestable que le statut de la femme en Iran est peu enviable et il a d'ailleurs fait l'objet d'une résolution. Cette question a également été abordée lors du dernier dialogue politique entre les Quinze et l'Iran, le 3 septembre 2001 à Téhéran, où, une fois encore, l'importance de la poursuite des réformes politiques et économiques en Iran fut mise en exergue.

L'UE a toujours encouragé le dialogue entre les conservateurs et les réformateurs en Iran mais de nombreux partis d'opposition iraniens commettent de violentes attaques, en Iran comme à l'étranger. Ces partis sont donc à juste titre considérés comme des organisations terroristes et ne peuvent donc pas jouer un rôle démocratique.

L'UE mettra tout en oeuvre pour que ces réformes aient toutes les chances d'aboutir et l'UE restera vigilante en matière de droits de l'homme. Il s'agit-là d'un long cheminement.

Groot-Brittannië worden beschouwd als terroristische organisaties. Het is duidelijk dat dergelijke bewegingen geen constructieve rol te spelen hebben in de opbouw van een democratisch Iran. De EU is ervan overtuigd dat het politiek hervormingsproces een kans moet krijgen om tot een meer democratische maatschappij te leiden. Het gaat hier natuurlijk om een langzame weg, maar er bestaat weinig twijfel over de uiteindelijke uitkomst van deze evolutie. De EU zal alles in het werk stellen om dit hervormingsproces de nodige kans op slagen te bieden. Het onderhandelen over een handels- en coöperatieakkoord tussen de EU en Iran moet ook in deze context worden gezien. Dit neemt niet weg dat de EU inzake Iran een grote waakzaamheid aan de dag zal blijven leggen op het vlak van de mensenrechten.

01.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, u hebt aangehaald dat het belangrijkste instrument om vooruitgang te boeken in de opbouw van een democratische staat de dialoog is. Om dat te benadrukken vanuit het Parlement willen we dat bevestigen in resolutie die we binnenkort zullen bespreken. Die resolutie is een direct gevolg van de parlementaire missie die een aantal maanden geleden naar Iran ging.

01.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le dialogue constitue en effet un élément essentiel du processus de réforme en vue d'une plus grande démocratisation. La résolution que le Parlement belge examinera bientôt découle d'ailleurs du voyage effectué par des membres de la Chambre en Iran.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van de heer Bart Laeremans aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de donorconferentie inzake Afghanistan" (nr. 6252)

02 Question de M. Bart Laeremans au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la conférence des donateurs pour l'Afghanistan" (n° 6252)

02.01 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik heb deze vraag reeds op 24 januari ingediend naar aanleiding van de berichten die destijds verschenen over de donorconferentie in Afghanistan.

02.01 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): A l'occasion de la conférence des donateurs pour l'Afghanistan, notre pays a annoncé son intention d'investir 27 millions de dollars en cinq ans. Ce montant est de loin inférieur à ce que proposent, par exemple, les Pays-Bas.

In Tokio hebben 61 landen zich geëngageerd om Afghanistan te helpen heropbouwen. Het bedrag dat toen werd bijeengezameld was in elk geval veel minder dan vereist is om dit land daadwerkelijk te kunnen heropbouwen. Heel opvallend is ook dat de bedragen die toen werden toegezegd heel sterk verschillen van land tot land. Nederland belooft op 1 jaar tijd in het jaar 2002 68 miljoen dollar en ons land belooft op 5 jaar tijd 27 miljoen dollar. Uit een brief die staatssecretaris Boutmans aan de leden van de commissie voor de Buitenlandse Zaken bekend heeft gemaakt, blijkt dat het in totaal gaat om 30,6 miljoen euro gespreid over 5 jaar.

Sur quels critères le gouvernement belge s'est-il fondé pour fixer ce montant? Cette donation est-elle définitive? Est-elle le résultat d'une concertation au niveau international?

Dit lijkt mij een merkwaardig laag bedrag gelet op de situatie in Afghanistan. Dit land is de voorbije 22 jaar totaal in de vernieling gebombardeerd. Als er een land is waarin ontwikkelingshulp zinvol is dan is het volgens mij toch wel Afghanistan. Bovendien hebben wij dan nog de pretentie, mijnheer de minister, om te zeggen dat het weinige geld dat wij geven bij voorrang naar vrouwenzaken moet gaan. Ik meen dat wij beter stilletjes zouden zwijgen dan ook nog eens eisen te formuleren.

Mijnheer de minister, kunt u de besluitvorming over dit bedrag toelichten? In welke mate zijn de voorgestelde bedragen van ons land en van de andere landen definitief? Ik stel vast dat Nederland dit jaar 68 miljoen dollar zal geven. Komen daar de volgende jaren nog bedragen bij, of is dit een definitieve gift? Hebben de landen die alles dit jaar zullen betalen nog extra toezeggingen gedaan voor de volgende jaren? Werd over deze toezeggingen overleg gepleegd met de andere Europese landen of met andere staten in de wereld? Op grond van welke criteria worden deze bedragen bepaald?

02.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega Laeremans, ons land heeft op de conferentie in Tokio een bijdrage van 30,7 miljoen euro aangekondigd over de periode 2002-2006. Hiermee bevindt ons land zich in de middenmoot van de landen van de Europese Unie. Van dit bedrag wordt 10 miljoen euro vrijgemaakt voor het jaar 2002. Over 5,2 miljoen euro werd eind 2001 reeds beslist. Hieraan werd nu nog 4,8 miljoen euro toegevoegd. Deze bijdragen dienen voor voedselhulp, voedselzekerheid, rehabilitatiehulp via indirecte actoren en voor steun aan het fonds van het UNDP voor steun aan de overgangsautoriteiten. Bij het bepalen van de Belgische bijdrage hebben wij ons laten leiden door de identificatie van de belangrijkste noden, de ontwikkelingsrelevantie, het algemene kader van de Belgische ontwikkelingssamenwerking zoals door de wet is bepaald en de absorptiecapaciteit van Afghanistan.

Bij de verdeling van het resterende bedrag over de volgende jaren volgen wij de benaderingswijze van de Europese Commissie die over de jaren in een progressieve verhoging van de hulp voorziet, rekening houdend met het feit dat de absorptiecapaciteit van de Afghaanse overheid en de ontwikkelingspartners tijdens de eerste jaren lager ligt omdat de meeste structuren opnieuw moeten worden opgebouwd.

Het klopt dat de bijdragen van de verschillende landen soms sterk verschillend zijn. Dit heeft met twee factoren te maken. Ten eerste, hangt het ervan af of Afghanistan al dan niet behoort tot de prioriteitslanden van ontwikkelingssamenwerking. Deze concentratielanden zijn in België bij wet vastgelegd. Afghanistan behoort hier niet toe. Ten tweede, moet men naar de werkelijke inhoud van deze bedragen kijken. Ons land heeft ervoor gekozen om alleen de bijdragen aan te kondigen waarvan we zeker weten dat we ze ook zullen uitkeren.

Of de landen die geen bijdrage hebben aangekondigd voor de jaren na 2002 daarna nog zullen bijdragen, is onzeker. Men mag er wellicht van uitgaan dat de landen die nu al zekerheid hebben over de grootte van hun toekomstige bijdragen, dat in Tokio ook hebben aangekondigd. Het spreekt voor zich dat over de toezegging overleg met andere landen werd gepleegd, in het bijzonder met de EU-partners.

Na deze toelichting bij de in Tokio aangekondigde bijdrage wil ik tenslotte opmerken dat het succes van de conferentie van Tokio deels is te danken aan de inspanningen die ons land als voorzitter van de Europese Unie in het dossier heeft geleverd, onder andere door het organiseren van de bijeenkomst van de stuurgroep voor de reconstructie van Afghanistan op 20 en 21 december 2002 in Brussel die de conferentie van Tokio heeft voorbereid.

02.02 **Louis Michel**, ministre: A Tokyo, la Belgique a annoncé qu'elle apporterait une contribution de 30,7 millions d'euros pour la période 2002-2006, ce qui place notre pays dans la moyenne de l'Union européenne. En 2002, une somme de 10 millions d'euros sera déjà libérée. Cet argent est destiné à l'aide alimentaire, à la réhabilitation et au soutien du gouvernement de transition. Nous suivrons l'approche de la Commission européenne pour la répartition des fonds au cours des prochaines années: une augmentation progressive de l'aide en fonction de la croissance de la capacité d'absorption des autorités afghanes et des partenaires pour le développement.

La contribution des différents pays varie parfois sensiblement en fonction de la priorité que représente l'Afghanistan pour chaque pays. En Belgique, la loi définit les pays de concentration et l'Afghanistan ne figure pas parmi ceux-ci.

En outre, la Belgique est uniquement disposée à s'engager sur un montant qu'elle est sûre de pouvoir libérer. Nous ignorons si les pays n'ayant pas annoncé de contribution pour 2002 pourraient revenir sur cette décision.

Une concertation a été organisée au sein de l'UE à propos des engagements. Je souhaite également souligner que la présidence belge a, avec le groupe de coordination pour la reconstruction de l'Afghanistan, joué un rôle important dans la préparation de la conférence de

Tokyo.

02.03 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, u bevestigde de bedragen waarvan wij kennis hadden en ik heb nog steeds de indruk dat deze, in verhouding met andere landen, bijzonder laag zijn, ook al omdat ons land om allerlei redenen geen enkele militaire bijdrage leverde in Afghanistan.

Men zou dit kunnen compenseren door meer humanitaire hulp, vooral gezien onze deskundigheid terzake, zoals destijds werd aangekondigd. Trouwens, destijds werd gezegd dat wij ons zouden concentreren op humanitaire hulp in plaats van op militaire hulp, maar gezien het resultaat waren onze inspanningen vrij beperkt.

Mijnheer de minister, uw argument is dat wettelijk werd vastgelegd dat Afghanistan niet behoort tot de prioritaire landen. Welnu, volgens mij verhindert de wet geenszins dat een hoger bedrag zou worden gestort dan hetgeen werd vooropgesteld.

Ik stel vast dat ons buitenlands beleid vooral met veel woorden, veel commotie en straffe uitspraken wordt gevoerd, maar dat er weinig van in huis komt zodra het erop aankomt concreet hulp te bieden, zeker aan landen die absoluut humanitaire prioriteit zouden moeten genieten. Dit wekt bij ons niet geringe verbazing op.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 Vraag van de heer Pieter De Crem aan de eerste minister over "de houding van de Belgische regering inzake de conclusies van de Rwanda-commissie" (nr. 6291)

03 Question de M. Pieter De Crem au premier ministre sur "l'attitude du gouvernement belge concernant les conclusions de la commission du Ruanda" (n° 6291)

03.01 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, toen u in de vorige legislatuur de werkzaamheden van de Rwanda-commissie in de Senaat hebt afgesloten, bent u tot het besluit gekomen dat België geen contingent meer zou leveren voor VN-operaties in landen waarmee vroeger een koloniale band bestond. Na het drama in Rwanda werd geoordeeld dat het sturen van Belgische militairen naar ex-kolonies niet meer wenselijk is. De regering is deze stelling tot nu toe trouw gebleven.

Al jaren speelt zich in Centraal-Afrika een weerzinwekkende oorlog af, met duizenden slachtoffers tot gevolg. De talloze pogingen om de akkoorden van Lusaka uit te voeren, strandden steeds opnieuw op de onwil uit tactische en strategische overwegingen van een of verscheidene oorlogsvoerende partijen. Gelukkig stellen wij vast dat de laatste tijd ook positieve ontwikkelingen plaatsvinden. De terugtrekking van vreemde troepen is op gang gekomen. Namibië heeft zijn troepen teruggetrokken, Uganda is op het vlak van de terugtrekking ver gevorderd en de intercongolese dialoog is in het Zuid-Afrikaanse Sun City van start gegaan. Natuurlijk is er nog een groot voorbehoud over de uitkomst van deze gesprekken. Als die zouden mislukken, is de oorlog onafwendbaar.

Wij moeten ieder vredesproces actief ondersteunen en begeleiden. Gemaakte afspraken moeten worden nagekomen en afdwingbaar zijn. In dit conflict is de rol van de internationale gemeenschap

02.03 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): J'estime le montant toujours très modeste, d'autant plus qu'une aide militaire belge fait également défaut.

L'Afghanistan ne figurerait pas sur la liste des pays prioritaires mais l'attribution d'un montant plus élevé est parfaitement envisageable légalement. Notre politique étrangère se limite manifestement à des paroles.

03.01 Pieter De Crem (CD&V): Il faut soutenir tout processus de paix. A cet égard, le rôle de la communauté internationale est important. Cela vaut donc également pour le Rwanda. La question se pose de savoir si la Belgique ne pourrait pas jouer en l'espèce un rôle plus important. Le désarmement des groupes armés au Rwanda s'impose. C'est pourquoi, il convient de proposer à ces groupes une solution durable. L'ONU s'est dès lors prononcée en faveur d'un élargissement très important des compétences de la MONUK.

Jusqu'à présent, l'armée congolaise a été négligée en tant que partenaire dans ce cadre. Une armée congolaise disciplinée ne pourra être que bénéfique pour la communauté internationale.

cruciaal. De internationale gemeenschap moet instaan voor de begeleiding en de controle op het vredesproces, maar zonder plaatselijke nationale veiligheidstroepen – die moeten worden opgebouwd om garant te kunnen staan voor het tot stand brengen van de nationale veiligheid, de veiligheid van de hele bevolking en het terugwinnen van het vertrouwen van die bevolking – kan geen sprake zijn van de uitbouw van een volledige, nieuwe, maatschappelijke en institutionele orde. Die orde moet er opnieuw komen. Op dat punt vragen wij ons af of België geen belangrijkere rol te spelen heeft dan de rol die ons land tot nu toe speelt.

Op dit moment hebben de VN-troepen die moeten toekijken op de ontwapening van de gewapende groepen – de zogenaamde MONUC 1 van de internationale actoren die het vredesproces proberen te begeleiden – een zeer beperkt mandaat. Zowel de waarnemers ter plaatse als de mensen die iets verder van de streek zijn verwijderd, beseffen dat, indien het mandaat niet wordt uitgebreid, de kans op slagen van het vredesproces op het terrein praktisch onbestaand is. Wij menen dat een verdere ontplooiing van de MONUC, de terugtrekking van de Rwandese, Ugandese, Zimbabwaanse en Angolese troepen en de ontwapening van gewapende groepen als het Interahamwe en het ex-FAR-legioen parallel, via onderlinge onderhandelingen dient te verlopen. De ontwapening van de gewapende troepen zal ongetwijfeld voor de meeste moeilijkheden zorgen, meer bepaald omwille van de fragmentering en de voortdurende wisselende allianties die in het licht van korte strategische opties worden aangegaan. Ik meen dat deze ontwapening kansloos is als de groepen niet worden overtuigd van het belang van de pacificatie en, bijgevolg, geen perspectief wordt geboden voor een duurzame oplossing van het probleem.

De secretaris-generaal van de Verenigde Naties heeft zich uitgesproken voor een wezenlijke versterking van de rol van de MONUC, met een uitbreiding van het effectief tot ver boven de getalsterkte die tot nu toe door de Veiligheidsraad werd goedgekeurd en met een aanpassing van het mandaat in de richting van een actieve beveiliging van het vredes- en democratiseringsproces.

Ook dat lijkt ons van essentieel belang te zijn.

In termen van militaire beveiliging van het vredes- en democratiseringsproces is het Congolese leger een heel belangrijke maar tezelfdertijd een verwaarloosde factor in de nieuwe ontwikkeling. De internationale gemeenschap heeft er alle belang bij dat de noodzakelijke hervormingen met het oog op een sterk en gedisciplineerd eigen Congolees leger maximaal worden ondersteund in het kader van de Verenigde Naties en met een bijzondere bijdrage van bepaalde landen. Vice-eerste minister Michel heeft trouwens al verscheidene keren gepleit voor een herziening van de conclusies van de Rwanda-commissie zodat een effectieve Belgische militaire bijdrage op het terrein, en in het kader van de Verenigde Naties, onze Afrika-politiek geloofwaardiger zou worden.

Mijnheer de vice-eerste minister, ik denk niet dat u dat gaat ontkennen. Ik heb het niet gelezen in het interview met u dat vanochtend in Knack stond; daarin heb ik wel een aantal andere zaken gelezen. Maar op bepaalde momenten hebt u toch gepleit dat België een actievere bijdrage zou leveren op het terrein? Wij vinden

Le ministre Michel a plaidé à plusieurs reprises pour une révision des conclusions de la commission sur le Rwanda. Une contribution militaire effective de la Belgique rendrait notre politique africaine plus crédible. L'attente est grande. Afin d'accroître notre prestige, nous nous devons de répondre à cette attente, que le gouvernement lui-même a créée. Le ministre Flahaut estime également que les militaires belges doivent contribuer au processus de paix.

Quel est le point de vue du gouvernement en la matière? Est-il disposé à renoncer à la doctrine du "plus jamais"? Un débat parlementaire sera-t-il consacré à cette question?

ook dat dit noodzakelijk is opdat onze Afrika-politiek geloofwaardig zou worden door een actieve participatie.

De verwachting ten aanzien van de Belgen blijft natuurlijk heel groot. Wanneer we louter al voortgaan op wat de regering zichzelf als doel heeft vooropgesteld, te weten het aanzien van België in het buitenland te verhogen, kunnen we niet anders dan dat verwachtingspatroon invullen, ook in de gebieden waarmee we ooit een koloniale band gehad hebben. De regering heeft er de voorbije twee jaar alles aan gedaan om die verwachtingen te creëren. Ik ga hier ex cathedra geen limitatieve oplossing voorstellen, maar ik denk dat die verwachtingen moeten worden ingelost. Anders ontstaat er een probleem van geloofwaardigheid.

De minister van Landsverdediging, de heer Flahaut, is er ook van overtuigd dat Belgische militairen in het kader van de Verenigde Naties een wezenlijke bijdrage kunnen leveren in het vredesproces. Dat heeft hij in de commissie voor de Landsverdediging en bij een aantal andere gelegenheden gezegd. Vandaar mijn vraag aan u, mijnheer de minister. Wat is het standpunt van de regering inzake de openingen die worden gemaakt, en de nieuwe interpretatie die eventueel kan worden gegeven aan de conclusies van de Rwanda-commissie? Bent u bereid daarover een debat aan te gaan in het Parlement? Met andere woorden: zal de regering afstappen van de "never again"-doctrine, van de Verhofstadt-doctrine? Die luidde: "Nooit meer zullen wij ons op een actieve manier engageren voor een militaire participatie". Wordt dat nu een "ja, maar"-doctrine? Betekent dit dat wordt afgestapt van een van de belangrijkste conclusies van het Rwanda-rapport?

03.02 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Mijnheer de voorzitter, ik kan vrij beknopt antwoorden op de interpellatie en de vraag die de heer De Crem heeft gesteld. Wij zullen consequent de aanbevelingen van het rapport met betrekking tot Rwanda handhaven, en ook uitvoeren. Als de heer De Crem hierover een debat wil voeren, dan kan hij dat probleemloos in het Parlement. Het zijn immers de aanbevelingen van het Parlement die wij uitvoeren. De aanbevelingen van de Rwanda-commissie waren geen initiatief van de toenmalige regering. Sommigen onder u zullen zich dat ongetwijfeld herinneren. De aanbevelingen waren het resultaat van een onderzoekscommissie met betrekking tot de moord op tien Belgische paracommando's en de genocide in Rwanda. Een van de aanbevelingen stelt dat wij troepen kunnen gebruiken om mensen te evacueren, maar dat het niet verstandig is om deel te nemen aan VN-operaties in voormalige kolonies. Sinds haar aantreden, heeft de regering deze aanbeveling gerespecteerd en zij zal dat in de toekomst blijven doen. Dat heeft niets te maken met gelijk welke doctrine. Wij volgen het standpunt van het Parlement en wij zullen dat blijven volgen.

Ik wil het ook even hebben over wat de heer De Crem heeft gezegd over collega Michel, die u, terecht overigens, tegensprak. Minister Michel heeft op 8 maart 2001 immers een heel duidelijk standpunt ingenomen: hij staat achter de aanbevelingen van de onderzoekscommissie van de Senaat over de gebeurtenissen in Rwanda in 1993 en 1994. Volgens die aanbevelingen kunnen er best geen Belgische troepen worden ingeschakeld bij vredesoperaties in ex-kolonies. Hij heeft gezegd dat hij daarover een tijdlang anders heeft gedacht. Wij hebben daarover samen gepraat omdat wij

03.02 **Guy Verhofstadt**, premier ministre: Nous défendons logiquement les recommandations de la Commission d'enquête parlementaire. Vous êtes libres d'entamer le débat à ce sujet, mais je tiens à souligner que le gouvernement ne fait que respecter les recommandations du Parlement.

Ces conclusions déconseillent à la Belgique de participer activement aux opérations de paix de l'ONU dans les anciennes colonies belges. Le ministre Louis Michel pense la même chose, même si le 8 mars 2001, il a admis n'avoir pas toujours partagé ce point de vue. Il soutient donc l'idée selon laquelle il est préférable pour la Belgique de rester en dehors des opérations de paix de l'ONU en Afrique centrale et au Congo.

L'ensemble du gouvernement est d'avis qu'il y a lieu de maintenir cette ligne de conduite, mais cela

voortdurend begaan zijn met Centraal Afrika en met de gebeurtenissen in Congo. Ik verklap geen geheim wanneer ik zeg dat hij zijn standpunt heeft herzien naar aanleiding van zijn deelname aan de begrafenis van Kabila. Hij heeft gezien in welke omstandigheden dat gebeurde en hoe de emoties hoog oplaaidden. Bij zijn terugkeer heeft hij verklaard, nietwaar mijnheer de minister, dat die aanbevelingen toch niet zo dom zijn. Was de heer Eyskens, die steeds de zogenaamde Verhofstadt-doctrine bekritiseert, terwijl het eigenlijk het standpunt is van het Parlement, aanwezig geweest op die begrafenisplechtigheid, dan had hij misschien vandaag ook een andere mening over de aanbevelingen van de Rwanda-commissie. Zowel Buitenlandse Zaken, als ikzelf, als de hele regering, zijn van oordeel dat wij verder die lijn moeten volgen.

Betekent dit dat we niets kunnen doen in Centraal-Afrika? Integendeel, er zijn veel meer zaken te doen in Centraal-Afrika en Congo, dan enkele troepen ter beschikking stellen. We kunnen doen wat wij de voorbije jaren onder de leiding van de minister van Buitenlandse Zaken hebben gedaan, met name een actieve rol proberen te spelen in het vredesproces: de partijen aan tafel brengen, de nodige financiële middelen samenbrengen opdat een aantal stappen kunnen worden gezet, zoals dat nu de voorbije weken en maanden is gebeurd. Bovendien kunnen wij er ook voor zorgen dat wanneer er VN-operaties gebeuren, er degelijke Afrikaanse troepen ter beschikking zijn om deze VN-operaties te voeren. Dat is de politiek die wij trachten te ontwikkelen. Wij doen dat trouwens niet alleen, maar in Europees verband.

Ik zou enkele van deze punten willen verduidelijken. Ten eerste, moeten we proberen een actieve rol te spelen in het vredesproces.

De Belgische regering doet dat; ze heeft van meet af aan gesteld dat het fout is van Centraal Afrika, van Congo aan zijn lot over te laten, zoals dat in het verleden het geval was. Graag zou ik met u een grondig debat voeren over de vraag of, rekening houdend met de keuze die in het verleden werd gemaakt, het wel de juiste keuze is geweest de miljoenen Congolezen die in de grootste armoede leven aan hun lot over te laten. In feite was dat de "out of Africa"-politiek.

Mijns inziens is het beter dat we enerzijds voorwaarden stellen en tegelijk iets doen voor de bevolking ter plaatse. Dat heeft de regering sinds haar aantreden gedaan en deze politiek zetten wij voort. Wij hebben enorm geïnvesteerd in het tot stand brengen van een intercongolese dialoog. Die is nu van gestart gegaan, maar of dit resultaten zal opleveren zullen we in de komende dagen en weken moeten ervaren. Doch, het is van uitzonderlijk groot belang dat de ganse internationale gemeenschap, België op kop, de druk opvoert opdat de intercongolese dialoog effectief niet alleen van start zou kunnen gaan, maar ook een succes zou kennen.

Dit is de optie van de bijeenkomst die hier in Brussel werd georganiseerd. De heer Michel is er daar in geslaagd twee belangrijke componenten van die intercongolese dialoog, zijnde de civiele maatschappij en de politieke oppositie op dezelfde lijn de krijten, en ze hetzelfde standpunt in Zuid-Afrika te laten verdedigen. Dat was tot voor kort een onmogelijke zaak. Immers, zovele politieke partijen er waren in die politieke oppositie, zovele onderdelen er waren in de civiele maatschappij, zovele meningen waren er ook in de

ne nous amène certainement pas à ne rien faire. Nous jouerons un rôle actif dans le processus de paix et veillerons à ce que des troupes africaines bien préparées soient présentes afin de soutenir les opérations de l'ONU.

Depuis son entrée en fonction, le présent gouvernement joue effectivement un rôle actif dans le processus de paix, notamment en lançant le dialogue inter-congolais qui doit encore prouver son utilité. Le ministre Michel a déjà réussi à faire en sorte que la société civile et l'opposition politique se trouvent sur la même longueur d'onde, fait unique dans l'histoire. Chacun sait que ce processus sera long et difficile. Songez à l'argument congolais selon lequel il est impossible de retirer des troupes à cause de la *force négative*. Mais le dialogue est en tout état de cause entamé.

Nous le faisons également au Burundi. Les événements qui se sont produits au Burundi ont entre autres été rendus possibles grâce à l'aide financière apportée par la Belgique en vue de l'exécution des accords d'Arusha. Nous soutenons donc financièrement des tentatives crédibles visant à exécuter les accords de paix.

Par ailleurs, nous prenons des initiatives pour veiller à ce que des troupes africaines bien préparées puissent participer aux opérations de paix de l'ONU. Les pays africains demandent d'ailleurs eux-mêmes à endosser des responsabilités accrues. Nous finançons la formation de leurs troupes, notamment dans le cadre des programmes ACRI et RECAMP axés sur la gestion de crise et la consolidation de la paix, ou encore sur une base bilatérale, comme c'est le cas au Kenya, au Bénin et en Tanzanie.

Il faut éviter l'écueil d'une présentation manichéenne de la situation. Au niveau politique, nous

intercongolese dialoog.

Dat was mogelijk dankzij het initiatief van minister Michel, die trouwens positief beoordeeld is geworden, ook door andere deelnemers aan de intercongolese dialoog. Of het initiatief al dan niet succes zal hebben, kan niet worden gegarandeerd. Het zou evenwel een fundamentele fout en een ontvluchten van onze verantwoordelijkheid zijn mochten wij er niet alles aan doen opdat die intercongolese dialoog niet alleen van start zou gaan, maar ook een geleidelijke vooruitgang zou boeken. Dat zal nog veel bloed, zweet en tranen kosten, er zullen nog vele crisissen en schorsingen aan de onderhandelingstafel ontstaan, dat weten wij. Misschien zal er nu onmiddellijk geen succes worden geboekt, maar een uitkomst aan het conflict in Congo is een intercongolese dialoog, die een politiek akkoord tot stand brengt tussen zowel gewapende als niet-gewapende oppositie en de regering. Dat geeft bovendien de mogelijkheid om andere onderdelen van Lusaka uit te voeren, waarvan ik persoonlijk één van de belangrijkste punten vind dat er een oplossing tot stand komt voor wat men steeds “force négative” heeft genoemd.

Dat is nog steeds een argument voor de Rwandese autoriteiten om te stellen dat, zolang er geen oplossing is voor de “force négative”, zij zich niet willen terugtrekken. Vaak is het moeilijk te weten wat nu de werkelijke beweegredenen zijn. De beste manier om daarachter te komen is dat er een oplossing tot stand komt voor het probleem van de “force négative”. Derwijze is er geen enkel argument meer voor wie dan ook om verder op het Congolese grondgebied aanwezig te blijven. De twee elementen, namelijk de Congolese dialoog, de oplossing voor de “force négative”, moeten een definitieve terugtrekking van welkdanige vreemde troepen in Congo mogelijk maken en de integriteit van het Congolese grondgebied herstellen. Dat is de eerste stap.

We doen dat ook niet alleen in Congo, maar ook in Burundi. Ik weet dat het onvolmaakt is, maar als er vandaag in Burundi iets gebeurt dankzij Mandela, die zich daarin persoonlijk heeft geëngageerd, dan gebeurt dat dankzij de financiering die België tot stand heeft gebracht. Het weinige dat in Burundi gebeurt, wordt door ons gefinancierd, gesteund door de Verenigde Naties en in samenwerking met de Europese Unie. Wij proberen een begin van implementatie van andere akkoorden tot stand te brengen, met name de Arusha-akkoorden met betrekking tot Burundi. Dit is dus het tweede dat wij kunnen doen: financiële steun verlenen aan degenen die internationale vredesakkoorden in Centraal-Afrika proberen uit te voeren.

Ik kom tot een derde mogelijkheid. Omdat het niet nodig is troepen te sturen om gewoon aan de zijlijn toe te kijken, moet ervoor worden gezorgd dat in de toekomst – vandaag, morgen en overmorgen – Afrikaanse troepen met een degelijke opleiding en een efficiënte structuur beschikbaar zijn, zoals de MONUC in Centraal-Afrika en Congo. Ik begrijp de secretaris-generaal van de VN goed, wanneer hij zegt dat hij die graag zou willen upgraden en een sterker mandaat zou willen geven. Vorig jaar heb ik zelf de gelegenheid gehad die troepen te bezoeken in de buurt van Kisangani. Reeds toen vroegen de plaatselijke commandanten over meer mogelijkheden te kunnen beschikken.

consentons de grands efforts pour faire avancer le dialogue intercongolais. Nous soutenons financièrement l'Afrique du Sud et le Burundi. Dans le cadre de différents programmes internationaux, nous contribuons à la préparation des troupes pour des opérations de maintien de la paix.

Dans le cadre de l'ONU, il est demandé de structurer davantage les interventions, d'ailleurs de plus en plus nombreuses, en formant et en envoyant en mission des forces de paix provenant des diverses régions où l'ONU intervient. Nous devons soutenir le secrétaire général de l'ONU sur ce point et tenter de mettre en pratique les pistes de réflexion figurant dans les derniers rapports de l'ONU.

Welnu, wij kunnen dus investeren in programma's om Afrikaanse troepen van een degelijk niveau op te leiden, zodat zij kunnen deelnemen aan VN-operaties. Dat doen wij reeds in een aantal landen. Wij hebben een aantal programma's ontwikkeld, in het kader van het ACRI-programma, het African Crisis Response Initiative, dat door de Verenigde Naties en de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid wordt ondersteund, en in het kader van het RECAMP-programma, een Frans programma, Renforcement des capacités africaines de maintien de la paix. Zowel in het kader van beide programma's, als bilateraal met bepaalde landen, zijn wij actief. Zo zijn wij positief ingegaan op een verzoek van Kenia om te helpen in een opleiding in het kader van het ACRI-programma dat door de Verenigde Naties en de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid wordt ondersteund en gedekt. Wij onderzoeken ook of tegen het einde van het jaar een RECAMP-programma met Tanzania kan worden opgestart, in het kader van een Frans initiatief. Zoals de minister van Landsverdediging in het Parlement en in de commissie reeds heeft gezegd, hebben wij met bepaalde landen een verregaande samenwerking, ook om opleiding en vorming aan troepen te verstrekken. Dat is onder meer het geval in Benin, waar op dat vlak een aantal programma's aan de gang zijn.

Het is dus onjuist de zaken witzwart te bekijken en te zeggen: "Als men geen troepen voor VN-operaties in voormalige kolonies ter beschikking wil stellen, zoals door het Parlement wordt aanbevolen, dan doet men niets." Neen, het omgekeerde is waar. Men kan veel ondernemen en politieke actie voeren. Dat doen we zeer intens en we moeten dat beleid voortzetten. We moeten de volgende weken proberen elke mogelijkheid te benutten om een intercongolese dialoog vooruit te helpen – ik durf niet te zeggen "tot een goed einde te brengen". Dat vormt immers een wezenlijk onderdeel van het Lusaka-proces. Men kan ook financiële ondersteuning verlenen. Dat doen we ook, onder meer in Zuid-Afrika en in Burundi met de operatie die door Mandela is opgestart ter uitvoering van de Arusha-akkoorden.

Dat doen we ten derde door met internationale programma's als ACRI of RECAMP, in Tanzania, Kenia, Benin Afrikaanse troepen op te leiden die dan kunnen worden gebruikt.

Ik voeg er nog aan toe dat de idee dat VN-operaties best niet worden bevolkt door troepen van een voormalige kolonie, meer en meer opgeld maakt in de VN zelf. Op de laatste millenniumbijeenkomst van de Verenigde Naties was dat een van de onderwerpen van discussie. Steeds meer en meer werd de idee geopperd dat er in de VN-vredesoperaties die zo zijn toegenomen, meer structuur zou moeten komen. Per continent zou men over vaste kernen moeten kunnen beschikken om in te schakelen bij VN-operaties. Die vaste kernen zouden best worden gevormd door troepen van het continent of de regio zelf. Dat betekent niet dat de VS en de EU hun verantwoordelijkheid niet moeten opnemen, maar dat kan ook gebeuren door te vormen, op te leiden, financieel te ondersteunen, inlichtingencapaciteiten ter beschikking te stellen en dergelijke meer.

Die discussie is nog in het beginstadium. Ik weet dat vele landen binnen de Verenigde Naties, onder meer de VS, tegenstander zijn van de idee dat de VN geleidelijk aan eigen capaciteiten zouden

ontwikkelen. Mij lijkt het dat ons land en de EU dergelijke idee moeten steunen zoals wij de secretaris-generaal moeten steunen. U kent de rapporten die door de VN terzake werden opgesteld. Wij hebben er alle belang bij die lijn door te trekken en te proberen de pistes die in de rapporten werden ontsloten, verder in de praktijk te brengen. ACRI en RECAMP lijken mij de eerste aanzetten om dergelijke politiek op het Afrikaans continent te ontwikkelen.

03.03 Mark Eyskens (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u hebt mij even geciteerd in verband met dit dossier. Mag ik u even herinneren aan de retroacte zoals u zelf hebt gedaan. Het was inderdaad onder de vorige regering Dehaene dat wij, meerderheid en minderheid, de conclusies hebben overgenomen. Ik heb mij toen zelf kritisch uitgelaten over de radicaliteit van het standpunt in deze. In de politiek moet men erg goed nadenken vooraleer "nooit" te zeggen. Ik ben niet van mening veranderd, helemaal niet. Ik blijf er dan ook bij dat onze minister van Buitenlandse Zaken, wie dat ook moge wezen, gehandicapt is in internationale onderhandelingen als hij ervoor moet pleiten om naar bepaalde landen een internationale troepenmacht te sturen, maar op voorhand moet zeggen dat er op ons, Belgen, niet moet worden gerekend, omdat wij niet kunnen.

Ik blijf bij mijn mening, vooral nu de situatie internationaal erg is gewijzigd. Nu wij in België over een beroepsleger beschikken, moet het standpunt misschien wat pragmatischer worden ingevuld.

U hebt een zin gelezen uit de verklaring van minister Michel. Die verklaring is zeer genuanceerd. De vraag is hoe die te interpreteren. De heer Michel zegt: "Het is best dat wij geen Belgische troepen sturen naar onze ex-kolonie en mandaatgebieden". Ik ben het volledig eens met de stelling "het is best", zoals men in het Frans echter zegt: "Le meilleur peut être le pire du bien." Er zijn omstandigheden waarin second best beter is dan first best. Ik vraag me af, nu sedert twee jaar meerderheid en minderheid zijn omgekeerd, of het moment niet is gekomen om de zaak opnieuw te bekijken. Ik deel de mening van de eerste minister: prioritair is dat wij gaan naar een internationale rechtsgemeenschap die is uitgerust met een internationale politiemacht.

België moet daaraan van in het begin deelnemen. Bij voorbaat van de daken schreeuwen dat wij naar het grote gebied van Centraal-Afrika – waarvoor wij een grote verantwoordelijkheid hebben – nooit één persoon zullen sturen die belast is met een opdracht van peacekeeping, laat staan peacemaking, is echter een overdreven calvinistisch standpunt. Dat is niet realistisch. Dat is diplomatiek contraproductief en een handicap voor onze minister van Buitenlandse Zaken en legt een hypotheek op de geloofwaardigheid van ons buitenlands beleid.

03.04 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, de heer Eyskens heeft de exegese van de uitspraak van minister Michel al voor mij gedaan. Ik was hetzelfde van plan.

Mijnheer de eerste minister, ik dank u voor de toelichting. Wat is nu de conclusie? De politiek blijft gericht op politieke actie, financiële operaties en internationale operaties, maar wij zullen daaraan in de toekomst niet zelf deelnemen. De conclusie van de Rwanda-commissie blijft dus gehandhaafd. Parliamentary conduct wordt dus in

03.03 Mark Eyskens (CD&V): Lorsque la commission sur le Rwanda a rédigé ses conclusions, j'avais déjà fait observer que le caractère radical de la position belge me gênait. En politique, il ne faut jamais dire jamais. Dès lors, je me demande si le moment n'est pas venu de réexaminer ces conclusions.

Je suis d'accord qu'un ancien pays colonial devrait se garder d'envoyer des soldats dans son ancienne colonie mais les circonstances actuelles font que cette démarche pourrait néanmoins être opportune. Si la Belgique décidait de ne plus jamais envoyer en Afrique centrale de contingent dont la mission relèverait du maintien ou du rétablissement de la paix, elle adopterait une position susceptible de produire des effets contre-productifs. Le ministre Michel l'a d'ailleurs certainement appris lors des opérations internationales qu'il a tenté de mettre sur pied jusqu'ici.

03.04 Pieter De Crem (CD&V): La politique de notre gouvernement continue donc de se limiter à des interventions politiques et au soutien à des opérations internationales de maintien de la paix. Comme M. Eyskens l'a souligné, cette attitude hypothèque notre politique

regeringspolitiek vertaald. Niet actief kunnen participeren is voor onze internationale positie en voor de minister van Buitenlandse Zaken een handicap en vermindert zijn bewegingsruimte.

Mijnheer de eerste minister, u stelt vast dat het never again-principe een steriel principe is waardoor een belangrijke participatie op het terrein onmogelijk wordt en wij het herstel van de nationale orde, de rechtsorde en de politieke orde op het terrein aan anderen zullen overlaten. Wij hebben onszelf immers op non-actief gezet. Wij betreuren dat. Dat principe hanteren wij in de toekomst beter niet.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

04 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de eerste minister over "de top van Monterrey in Mexico" (nr. 6503)

04 Question de M. Ferdy Willems au premier ministre sur "le sommet qui se tiendra à Monterrey au Mexique" (n° 6503)

04.01 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Mijnheer de voorzitter, voorafgaandelijk, ik heb hier de draft conclusions van Monterrey en ook een document met het standpunt dat België zal verdedigen. Dat kan misschien worden rondgedeeld.

04.02 **Ferdy Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, ik heb reeds op 6 februari 2002 tijdens het globaliseringsdebat in de Kamer gezegd dat de teksten op voorhand waren gezuiverd op vraag van president Bush die anders niet zou komen. Men had zijn les in Durban geleerd en men vond het belangrijk dat een man als Bush in Mexico aanwezig zou zijn. Mijnheer de eerste minister, u hebt zonder woorden, met lichaamstaal, die gang van zaken bevestigd.

Mijnheer de eerste minister, ten eerste, gebeurt het vaker dat dergelijke teksten op voorhand worden klaargestoomd? Bij mijn weten is het eerste keer dat zulks gebeurt. Hoe evalueert u dat?

Ten tweede, wat was het alternatief van België en in het algemeen Europa tegen die gang van zaken? Verschillende personen die er aanwezig waren, hebben me bevestigd dat de VS-houding voor de Europeanen en in het bijzonder voor de Belgen dikwijls een alibi was waarachter zij zich konden verschuilen. Hoe evalueert u de verhouding van onze vertegenwoordigers daar?

Vervolgens, een analyse van het document brengt een aantal gebreken aan het licht. Ten eerste, de tekst is geregeld zeer vaag geformuleerd.

"We invite". "It's needed". "It's important". "It should be done". "We should strive". "There is need for". "We call on". "We encourage". Dit is een greep uit de tientallen citaten in dit document, maar vaak gaat het concreet om heel wat minder.

Soms werden passages weggelaten. Als historicus houd ik van vergelijkende teksten en dus vergeleek ik het document van december 2001 met de laatste versie die ik bekwam, met name die van 27 januari laatstleden. Welnu, in paragraaf 10 merk ik een belangrijke weglating over corruptie. In het document van december

étrangère. Ce principe du "plus jamais" est stérile. Nous laissons à d'autres le soin de rétablir l'ordre. A mon estime, nous ne pourrions plus nous contenter d'une telle attitude pendant bien longtemps encore.

04.02 **Ferdy Willems** (VU&ID): Le 6 février, un débat sur la mondialisation fut organisé en préparation du sommet de Monterrey au Mexique. Néanmoins, à la requête du président Bush, la déclaration de base de Monterrey a été entièrement rédigée à l'avance, sans quoi il refusait de participer au sommet. Cette façon d'agir ne constitue-t-elle pas un dangereux précédent? La Belgique a-t-elle réagi à cette attitude de M. Bush?

Toujours est-il que le texte actuel est formulé de manière très vague. De surcroît, certains passages du texte initial de décembre 2001 ont été abandonnés. Il s'agit entre autres de paragraphes relatifs à la convention de l'ONU contre la corruption, aux allègements de dettes et à la réalisation des objectifs du cycle du millénaire.

Un certain nombre d'éléments n'ont pas du tout été abordés: la proposition européenne de règlement en matière d'investissements étrangers, l'aide liée et le choix de l'interlocuteur dans les pays du Tiers monde.

werd concreet bepaald: "We will negotiate the United Nations convention against corruption". Deze zin werd niet meer opgenomen in het huidige document, hoewel het – ik herhaal het – om iets concreet ging.

Volgens ons moeten er geen nieuwe instellingen komen en moeten precies de VN het noodzakelijk controle-instrument zijn op WHO, IMF en Wereldbank.

Soms worden de teksten erg afgezwakt. Een belangrijk gegeven is bijvoorbeeld de millenniumdoelstelling van september 2000 in de VN-resoluties. Dat is een essentiële doelstelling met betrekking tot concrete punten zoals de armoede die binnen een periode van vijftien jaar moet worden gehalveerd, de rechten van vrouwen, kindersterfte, moedersterfte, gezondheidszorg, aids, drinkwatersverspreiding en dergelijke.

Welnu, de millenniumdoelstelling werd slechts een enkele keer vermeld in de veertien bladzijden tellende tekst en bovendien werd de passage in dat verband nog afgezwakt. In het document van december werd in dat verband bepaald dat de schuldverlaging ertoe moest bijdragen elk land de mogelijkheid te bieden om het financieel niveau, bepaald in de millenniumdoelstelling, te bereiken. Een maand later evenwel wordt gestipuleerd dat de schuldverlaging moeten leiden tot een vooruitgang in de richting van het bereiken van de millenniumdoelstelling en dat is een heel ander verhaal.

Wij stellen vast dat met betrekking tot een aantal items, zoals vrije markteconomie, meer ontwikkelingssamenwerking en dergelijke, alleen de principes worden aangehaald. Welnu, mijnheer de eerste minister, in de praktijk gebeurt net het omgekeerde, in die zin dat wij 0,7 vragen, maar dat wij feitelijk lager staan dan ooit, te weten 0,22. De Verenigde Staten, zo leidinggevend, staan op 0,10 en dat geldt ook voor Israël, dat toch geen ontwikkelingsland is.

Voor schuldverlichting geldt hetzelfde. Ik vraag mij trouwens af of België niet kan terugvallen op de PAIR-nota van enkele jaren geleden, eventueel na nieuwe onderhandelingen.

Een aantal punten werden niet eens vermeld in het Monterrey-document, zoals het Europees voorstel om buitenlandse investeringen te reglementeren, de gebonden hulp, de discussie over welke gesprekspartner de derdewereld moet contacteren. Wat dat laatste betreft is het immers zo dat de lokale elite uiteraard conservatief is en alles bij het oude wil laten; men dient aldus in de derdewereld de burgermaatschappij en de vakbonden te raadplegen.

De algemene teneur van dit document is dat het prachtige principes en schitterende volzinnen inhoudt, maar geen concrete acties, zeker geen termijnen en nog minder concrete opvolging. In dit verband is het Vlaams spreekwoord van toepassing: "Veel beloven en weinig geven doet de zotten in vrede leven".

Precies daar knelt het schoentje, mijnheer de eerste minister. Vooral de voorbije tien jaar leggen wij aan de derdewereld laden vol beloftes, ronkende verklaringen en principiële teksten voor, maar op het terrein kunnen wij, samen met betrokkenen, slechts vaststellen dat de situatie steeds slechter wordt en dat de kloof groeit. Het gevolg

Ce texte se caractérise par des phrases ronflantes mais ne prévoit ni action concrète, ni délais, ni suivi. Ce genre de texte n'éveille qu'un sentiment de méfiance.

Le premier ministre pourrait poser un geste utile à Monterrey. Tout d'abord, il pourrait une nouvelle fois exposer la position de la Belgique. Ensuite, lors de la réunion européenne de la semaine prochaine, il conviendrait de préciser le point de vue de l'Europe concernant l'augmentation notable de la coopération au développement, le besoin d'accroître la coordination et l'aide non liée, l'assistance technique et la nécessité d'obtenir des résultats financiers mesurables, ce qui nous permettrait de défendre plus aisément notre position à Monterrey.

Le premier ministre ne devrait pas s'en tenir à des déclarations tonitruantes en commission, il doit également s'engager à fond lors des conférences internationales. Les hommes politiques de haut rang donnent l'impression d'adopter une attitude hypocrite. En effet, lors des sommets, ils mettent de l'eau dans leur vin. Mais lorsqu'ils nous font rapport, ils prétendent ne pas avoir infléchi leur position et avoir adopté une attitude progressiste.

La conférence de Johannesburg sera-t-elle un succès? La mission qui vous attend est périlleuse. Sous la présidence espagnole, on assiste à la naissance d'un axe conservateur, avec l'Espagne, l'Italie et la Grande-Bretagne. La France et la Belgique doivent combattre cette évolution. Je vous demande de véritablement tenter de faire progresser les choses en ce qui concerne le Tiers monde.

hiervan is frustratie, demotivatie en wantrouwen in de internationale gemeenschap, wat een voedingsbodem uitmaakt voor terrorisme. Kortom, documenten in de aard van het document dat thans voorligt, zijn contraproductief.

Ik kom thans tot mijn kernvraag, met name wat gaat u doen in Monterrey, mijnheer de eerste minister? In eerste instantie zou men u kunnen aanraden daar weg te blijven. Dat is een krachtig signaal, maar de politicus in mij fluistert mij toe dat wegblijven of vluchten zelden goede signalen zijn. Volgens mij moet u dus wel deelnemen aan de top van Monterrey en dit om de volgende redenen.

Ten eerste, u kunt daar het Belgisch standpunt verduidelijken. Wij leverden toch een substantiële inspanning op het vlak van ontwikkelingssamenwerking door het budget te verhogen met 4 miljard. Bovendien stellen wij 0,7 voorop en het ware aangewezen ook dat duidelijk uiteen te zetten in Monterrey.

Er is nog een tweede reden. Als ik goed ben ingelicht, is er volgende week in Barcelona een Europese vergadering. Spanje is voorzitter en België zit, als ex-voorzitter, in de trojka. Daar kan Europa nog eens goed zijn bed opmaken. Ik heb uit een persbericht van de Europese Commissie een aantal zeer concrete aanbevelingen gehaald. Ik citeer de nota: "Merkbare toename van de ontwikkelingssamenwerking om een kans te hebben de minimumdoelstelling te bereiken." Dat betekent dat met de huidige tekst die doelstelling niet wordt gehaald. Daarnaast pleit zij voor meer coördinatie, meer ongebonden hulp, een concrete agenda, de uitvoering van de in Doha overeengekomen technische assistentie en – last but not least – de eis dat Monterrey een meetbaar financieel resultaat moet bereiken in het bestrijden van de armoede. De Europese Commissie stelt geen vage eisen, maar vraagt meetbare, concrete zaken.

Ik wil u drie vragen stellen.

Ten eerste, ik wil u vragen om niet alleen hier dergelijke verklaringen af te leggen. Wij zijn daarmee tevreden, maar u moet ook op het terrein in Monterrey en Johannesburg de zaken echt verdedigen. Niet alleen bij beroepscriticasters, bij beroepsdwarssliggers maar ook bij mensen die de zaken ernstig trachten te bekijken, hoor ik soms dat het een hypocriete indruk geeft om bij de voorbereiding van Monterrey vanuit Europa de zaken af te zwakken om dan op het thuisfront stoere verklaringen af te leggen om zijn gezicht te redden. Dat is niet de juiste methode.

Ik droom even met u mee. In 1992 was er de bijeenkomst in Rio. Via Monterrey kan de bijeenkomst in Johannesburg, op het einde van dit jaar, een succes worden. Via Monterrey zouden wij eindelijk een echte geglobaliseerde wereldgemeenschap kunnen uitbouwen waar alle mensen en niet de financiën op de eerste plaats komen.

Mijnheer de eerste minister, ik denk dat u voor een moeilijke opdracht staat. Ik merk dat er in Europa onder Spaans voorzitterschap een conservatie as groeit, waar Spanje, Italië en Groot-Brittannië – ook al is Blair van Labour – rechts-conservatief weerwerk bieden op Europees vlak. Samen met Frankrijk en andere landen verzet u zich daartegen. Ik vind dat u in Barcelona niet alleen voor Europa weerwerk moet bieden, maar ook voor de Derde Wereld. Dat vraag ik

u.

04.03 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Mijnheer de voorzitter, ik wil u vragen de documenten die ik heb meegebracht, uit te delen. Het eerste document is de agreed draft text van 27 januari 2002, die aan de conferentie wordt voorgelegd. Het tweede document, een nota die minister Michel, staatssecretaris Boutmans en ikzelf aan de Ministerraad hebben voorgelegd, legt het standpunt van de Belgische delegatie met betrekking tot Monterrey vast. De Ministerraad heeft dit standpunt aanvaard en wij zullen het verdedigen op de Europese vergadering in Barcelona en daarna op de bijeenkomst in het Mexicaanse Monterrey.

Ik wil onmiddellijk reageren op een veelgehoorde kritiek. Het zou niet goed zijn om deze teksten op voorhand klaar te stomen, waarna alleen nog een formele conferentie plaatsvindt. Dat is een oud zeer bij internationale conferenties. Ik heb de top van de G8 in Genua meegemaakt, die tot in de details was voorbereid. Ik ben ongeveer tweeënhalve dag bezig geweest om één woord in de eindconclusies te veranderen. Na tweeënhalve dag is dat wel gelukt. Ik spreek over het inschrijven van het everything but arms initiative, dat de Europese Unie had genomen als voorbeeld van wat op wereldwijd vlak zou moeten gebeuren. Ik vond dat maar een kleine wijziging aan de tekst, maar dat heeft ongeveer tweeënhalve dag discussie gevergd. De passage is vier keer in de tekst opgenomen, ze is er vier keer opnieuw uitgehaald en de vijfde keer mocht ze erin blijven staan. Ik wil u maar zeggen dat men op internationale conferenties de hardnekkige gewoonte heeft om de voorbereidingen van ambtenaren, functionarissen en diplomaten als wet te beschouwen. Tijdens de conferentie is het moeilijk om nog veranderingen aan te brengen.

Ik vind dat dit niet kan. Een conferentie moet een eigen dynamiek ontwikkelen zoals dat gebeurd is met minister Michel in Durban waar men via discussie uiteindelijk een doorbraak en een conclusie heeft bereikt. Het is goed dat internationale conferenties worden voorbereid. Het is echter niet goed dat ze "gebetonneerd" worden met teksten. De gastheer, president Fox van Mexico, deelt dit standpunt. Hij heeft de regeringsleiders die aanwezig zijn op de VN-conferentie gevraagd vrijdag langer te blijven om te discussiëren over bijkomende politieke conclusies bovenop de door de diplomaten en ambtenaren voorbereide teksten. Dat is een positieve ontwikkeling. De gastheer voelt zelf aan dat bovenop de conclusies die voorbereid zijn en – sta me de uitspraak toe – plat gediscussieerd zijn in de voorbereidende vergaderingen een dynamiek moet worden tot stand gebracht. Hij heeft al de staatshoofden en regeringsleiders gevraagd langer op de conferentie te blijven om een aantal politieke conclusies te trekken die nog niet zijn opgenomen of verder gaan dan hetgeen in de ontwerpconclusies staat.

Wat de houding van de Belgische regering betreft, kan ik meedelen dat we een belangrijke delegatie naar Monterrey sturen omdat het, ons inziens, een belangrijke conferentie is. De conferentie moet onderzoeken op welke manier we al de mooie projecten en doelstellingen van de Millennium-verklaring zoals het dichten van de kloof tussen Noord en Zuid, de halvering van de armoede in de wereld en een grotere toegankelijkheid van het onderwijs voor kinderen kunnen uitvoeren. De Millennium-verklaring zette concrete doelstellingen voorop voor de komende decennia. Het was meer dan

04.03 **Guy Verhofstadt**, premier ministre: Je transmettrai à la commission le projet de texte du 27 janvier et la note que les ministres Michel, Boutmans et moi-même avons élaborée pour le Conseil des Ministres. Cette note contient le point de vue belge et a été approuvée en Conseil des Ministres.

Le problème des textes des conférences internationales qui sont préparés dans les moindres détails est un problème déjà ancien. Cela ne peut en effet que freiner la dynamique de telles conférences. Le président du pays hôte, le Mexique, partage également cette opinion et veut entamer des discussions au sujet de conclusions supplémentaires qui viendraient s'ajouter aux textes de base qui sont préparés à l'avance. Aussi a-t-il prié tous les chefs d'Etat et de gouvernement de bien vouloir prolonger quelque peu leur présence à la Conférence.

Le gouvernement belge reconnaît l'importance de la conférence de Monterrey où l'on examinera les moyens à mettre en œuvre pour réaliser tous les objectifs de la déclaration du millénaire. Il faut éviter, à cet égard, le débat idéologique portant sur le choix entre le marché libre, une coopération au développement renforcée et la prévention des conflits. Dans la pratique, les trois seront, en effet, nécessaires et d'une importance égale.

A notre sens, la conférence de Monterrey doit déboucher sur des décisions allant plus loin que la conclusion du projet. Il faudrait ainsi élaborer une convention internationale selon laquelle 0,7 pour cent du PIB irait à la coopération au développement, et l'assortir d'un calendrier. On peut se réjouir de l'augmentation des moyens affectés, ces deux

een algemene verklaring over het intreden in een nieuwe eeuw. De Millennium-verklaring bevatte een aantal concrete en becijferbare doelstellingen. De VN-conferentie in Monterrey is hiervan een uitloper. Zij tracht immers na te gaan op welke manier de middelen kunnen worden verzameld om een aantal van die doelstellingen waar te maken. De VN-conferentie in Monterrey zal handelen over de financiering van de ontwikkelingssamenwerking en de ontwikkelingsschuld, kortom over meer middelen voor het dichten van de kloof tussen Noord en Zuid.

We moeten, mijns inziens, er alles aan doen om de conferentie uit de greep van een ideologisch debat te houden. Dit ideologisch debat bestaat erin dat volgens de eenen het probleem Noord-Zuid alleen kan worden opgelost door meer vrijhandel en volgens anderen door meer ontwikkelingssamenwerking. Een derde school beweert dan weer dat het probleem Noord-Zuid alleen kan worden opgelost door meer aan conflictpreventie te doen. De realiteit is dat het een driehoek is en men ze alle drie nodig heeft. Men heeft conflictpreventie nodig. In oorlogssituaties kan men immers niet aan ontwikkelingssamenwerking doen. Men heeft meer vrijhandel en meer economische activiteit nodig. De economieën moeten worden geopend. Open economieën doen het beter. Uit alle empirische waarnemingen blijkt dat een economie die zich 1% meer opent het nationaal inkomen van zijn bevolking met 1% ziet stijgen. Ten slotte, heeft men ook meer ontwikkelingssamenwerking nodig. Er zijn een aantal goederen en diensten zoals hospitalen, scholen en andere basisnoden die niet door meer vrijhandel en een meer open economie worden gecreëerd maar waarvoor ontwikkelingssamenwerking het startschot moet geven.

Volgens mij moeten wij de ideologische discussie – ik hoop dat die in Monterrey niet plaatsvindt – waarbij ieder maar één van de punten van de driehoek belangrijk noemt en de rest als ondergeschikt beschouwt, stopzetten. Dat klopt niet, want de drie punten zijn even belangrijk. De derde wereld zal pas uit de onderontwikkeling geraken als er meer openheid komt, als er echte vrijhandel komt met tweerichtingsverkeer en als de ontwikkelingssamenwerking toeneemt.

Met vrijhandel bedoel ik niet het eenrichtingsverkeer dat vandaag bestaat, waarbij wij exportsubsidies toekennen en dumpingpraktijken uitvoeren met onze producten op de markten van de onderontwikkelingslanden, terwijl hun producten op onze markten niet binnen kunnen komen. Echte vrijhandel impliceert tweerichtingsverkeer en geen eenrichtingsverkeer.

De ontwikkelingssamenwerking blijft belangrijk en wie het zinloos vindt dat 0,7% van het BNP aan ontwikkelingshulp wordt besteed, heeft ongelijk. Het probleem van de onderontwikkeling kan niet alleen met vrijhandel opgelost worden. Die stelling is onzin, want de realiteit toont aan dat voor een aantal basisnoden het rijke Westen wel degelijk projecten ter plaatse moet financieren. Daarenboven is ook conflictpreventie van belang. Oorlogen, burgeroorlogen of conflicten in die gebieden verhinderen de totstandbrenging van ontwikkelingssamenwerking. In zijn interpellatie gaf de heer De Crem nog Centraal-Afrika als typisch voorbeeld van een land waar hulp uitblijft, zolang het conflict blijft bestaan.

Wat is nu het standpunt van de Belgische regering in Monterrey? Wij

dernières années, à la coopération au développement mais on peut mieux faire. J'attirerai également l'attention sur ce point lors de l'assemblée annuelle de l'OCDE qui se tiendra en avril, sous la présidence belge.

En second lieu, nous devons œuvrer en faveur de la liquidation de la dette : l'allègement actuel doit, en effet, être élargi. En réalité, il serait préférable qu'une nouvelle proposition soit formulée. La Belgique évoquera cette piste au sein de l'UE et à Monterrey. L'ONU, l'OCDE et l'UE devraient examiner des projets en ce sens.

L'initiative PAIR, une idée lancée par plusieurs professeurs belges, concerne un fonds qui serait constitué par les 23 pays les plus riches en faveur des 49 pays les plus pauvres. Chacun de ces groupes de pays comptant 850 millions d'habitants, ce projet présenterait une importante valeur symbolique. Il préconise une liquidation totale et collective de la dette, financée par un prélèvement de 0,1 pour cent sur les 0,7 pour cent du PNB prévus dans le cadre de la coopération au développement. Ces moyens seraient versés dans un fonds destiné à couvrir les besoins de base des populations concernées et ne pourraient, dès lors, être affectés à un usage impropre, tel que l'achat d'armes. Je ferai part de cette proposition à la Conférence internationale de Monterrey et à l'assemblée annuelle de l'OCDE.

vinden dat wij een aantal beslissingen zouden moeten kunnen nemen die veel verder gaan dan de ontwerp teksten.

Ten eerste gaat het om de financiering van de ontwikkelingshulp. De bedoeling van de vergadering te Monterrey is niet om de conferentie te Doha te herhalen over enkele aspecten van de liberalisering van de wereldhandel, ook al is de invloed ervan daarop erg belangrijk. In Monterrey gaat het specifiek over financiering. Hoe kunnen er meer middelen van het rijke Noorden naar het arme Zuiden gaan om ontwikkeling mogelijk te maken? Er wordt een percentage genoemd van 0,7% van het bruto binnenlands product. De Belgische regering wil bij de politieke gesprekken aan het einde van de conferentie met de drieëntwintig rijkste industrielanden een internationale afspraak maken om tegen bijvoorbeeld 2010 die 0,7% te halen. Volgens mij mogen wij daarover iets zeggen. Jarenlang is het percentage voor ontwikkelingshulp gedaald, maar de voorbije twee jaar is het weer gestegen tot 0,35% à 0,36%. In 2003 willen wij dat cijfer optrekken tot meer dan 0,40%. Tegen 2010 willen wij 0,7% halen.

België neemt overigens ook het voorzitterschap waar van de jaarvergadering van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, die in april 2002 zal plaatsvinden. Het is mijn bedoeling om dat punt op de agenda van die jaarvergadering te zetten. In die vergadering zitten namelijk de drieëntwintig rijkste landen bijeen. Er zijn trouwens al enkele Scandinavische landen, zoals Denemarken, die momenteel 1% van hun bruto binnenlands product besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Een aantal landen zit al dicht bij de 0,7%. Het is des te beter als zij dat percentage sneller behalen. Volgens mij is het echter goed om daarover een internationale afspraak te maken, waarbij de rijke landen een tijdspad afspreken tegen wanneer ze 0,7% van hun BNP aan ontwikkelingssamenwerking zullen besteden. Dat zou een ommekeer zijn van de situatie van dalende cijfers tot nu toe. Wij leven nu in een periode waarin iedereen er zich van bewust is dat het cijfer moet stijgen. Duitsland en Groot-Brittannië hebben bijvoorbeeld ook opnieuw een stijgend cijfer voor de financiering van ontwikkelingssamenwerking. De tijd is dus rijp om daarover een internationale afspraak te maken en het percentage van 0,7% van het bruto binnenlands product daarvoor daadwerkelijk in te schrijven.

Het tweede punt dat wij zouden moeten verdedigen en dat in de nota van de Belgische regering sterk tot uiting komt, is de schuld kwijtschelding. Ik spreek liever over schuld kwijtschelding dan over schuldverlichting. Voor de schuldverlichting wordt vanuit Parijs al het HIPC-initiatief – HIPC staat voor Highly Indebted Poor Countries – geleid waaraan een aantal voorwaarden worden gesteld. Ik vraag mij af of wij dat initiatief niet kunnen verbeteren, verruimen of intensiveren. Misschien is het zelfs beter om een nieuw voorstel te formuleren.

Wij hebben binnen de regering besloten om het concept dat door vier Belgische professoren in het jaar 2000 werd ontwikkeld onder de naam Prospective Aid and Indebtment Relieve, het PAIR-initiatief, voor te stellen aan de Europese Unie en in Monterrey. Ik denk niet dat men binnen de OESO, binnen de Europese Unie of op de vergadering van de Verenigde Naties in Monterrey het PAIR-initiatief zal overnemen, maar we zouden ten minste moeten kunnen verkrijgen dat men binnen deze drie instanties – VN, OESO en de Europese

Unie – bereid is dit concept te onderzoeken of dit initiatief, dat verder gaat dan het HIPIC-initiatief, zouden kunnen lanceren. Het PAIR-initiatief stelt voor dat er een PAIR-fonds wordt opgericht, waarbij de 23 rijkste landen van de wereld, de schulden kwijtschelden van de 49 armste landen, de 49 MOL's of minst ontwikkelde landen. Dit heeft tevens een belangrijke symbolische betekenis, want in de 23 rijkste landen leven 850 miljoen mensen en dat stemt overeen met de 850 miljoen mensen die leven in de 49 armste landen.

Het PAIR-initiatief gaat veel verder dan het HIPIC-initiatief, omdat het spreekt over kwijtschelding van schulden, waarbij de schuld collectief wordt kwijtgescholden, dus niet land per land, en waarbij de opbrengst van de kwijtschelding, die onder andere gefinancierd en mogelijk wordt gemaakt door 0,1% van de ontwikkelingsschuld daaraan te besteden. Van de 0,7% gaat men dus 0,1% afnemen om specifiek daaraan te besteden. Dit laat dus toe dat de 23 rijkste landen, 850 miljoen burgers, de schulden collectief kwijtschelden en de opbrengst daarvan, die wordt vertaald in 0,1 procent van het BIP, wordt in het PAIR-fonds gestopt. Met de inhoud van dat fonds zullen we dan in de 49 armste landen concrete basisinitiatieven financieren. Het grote voordeel is dat landen die reeds inspanningen hebben geleverd op het vlak van schuldkwijtschelding of schuldafbetaling niet worden gestraft ten opzichte van andere landen die dat niet hebben gedaan. Een tweede grote voordeel is dat de opbrengst van de schuldkwijting, of het product van de schuldkwijting, niet zomaar gebruikt door landen kan worden gebruikt voor zaken die ze beter niet zouden moeten doen, zoals wapens kopen, een eigen administratie uitbouwen, of het geld in het corruptiecircuit laten verdwijnen. We zouden dan de zekerheid hebben dat het product van die collectieve schuldkwijting gebruikt zal worden voor plaatselijke initiatieven die worden verspreid in de 49 armste landen.

Dat is het initiatief dat wij bij de Europese Unie, en daarna ook in Monterrey, naar voren zullen brengen. We zullen dat ook proberen te doen op de OESO-jaarvergadering in april, in Parijs. Ik denk dat ik voldoende uitleg heb gegeven over een aantal andere punten die wij aan de orde willen stellen in Monterrey. De heer Willems en de leden van de commissie vinden ze terug in de nota aan de Ministerraad die door de Ministerraad is goedgekeurd en die ik vandaag aan de commissieleden ter beschikking heb gesteld.

04.04 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de eerste minister, u hebt een zinvolle discussie gevoerd. U hebt ons op een paar punten meer dan gelijk gegeven. Het is inderdaad een voorgekauwde tekst, en of dat nu op internationaal vlak de gewoonte is doet niet terzake. Slechte gewoonten moet men afleren.

Ik heb de tekst slechts vluchtig kunnen lezen, maar ik stel toch een aantal onstellende dingen vast. Europa heeft uiteindelijk moeten afzien van elke verwijzing naar principes met betrekking tot de internationale investeringen. Dat is niet niks. Een beetje verder lees ik dat er geen enkele keer wordt verwezen naar het belang van technische bijstand om de lokale productiecapaciteit te verbeteren. Ik lees nog een beetje verder. De paragraaf over de 0,7 procent heeft veel van zijn overtuigingskracht verloren. De besluiten van Laken zijn niet terug te vinden in dit hoofdstuk.

Verder staat er: "De paragraaf over de global public goods is ook

04.04 Ferdy Willems (VU&ID): La réponse du premier ministre est intéressante et permet d'espérer une amélioration. De ce fait, elle répond en grande partie à mes aspirations. L'Europe a manifestement pris conscience qu'elle devait abdiquer certains principes qu'elle défendait jadis. Par conséquent, mes interventions n'ont pas été vaines. Je me réjouis que le premier ministre ne se soustraie pas à ses responsabilités et qu'il ait la hardiesse d'affronter dans les cénacles internationaux les partisans de thèses opposées.

verdwenen..."; "Het gaat daarbij nochtans niet om het invoeren van een nieuwe berekeningswijze van de houdbare buitenlandse schuld..."; "Eigenlijk is er geen expliciete verwijzing meer naar het proces dat moet leiden tot de top van Johannesburg. Het begrip gender blijkt daarentegen duidelijk uit het document". Op het einde van een bladzijde lees ik: "Vooral het feit dat de gevolgde werkwijze op geen enkel ogenblik in onderhandelingen op het hoogste niveau, de ministers, voorziet, wordt sterk bekritiseerd". Kortom, mijnheer de eerste minister, wanneer ik dat lees, kom ik tot de conclusie dat onze interventie zin had.

Daarnaast ben ik ook blij dat u niet toegeeft aan de lokroep om goedkoop succes te behalen door weg te blijven, zich als Tarzan op de borst te slaan en daarna niets meer te doen. U gaat naar de vergadering. Aan de toon van uw betoog blijkt dat u strijdvaardig bent, dat u ervoor wil gaan en niet alleen verklaringen zal afleggen. Wij rekenen daarop, want men moet – ik citeer uw en mijn woorden – veel verder dan zo'n vaag, nietszeggend document van veertien bladzijden gaan. Het is contraproductief en is een ware voedingsbodem voor echt terrorisme, hetgeen we net niet willen.

Ik heb ook zelf verwezen naar de PAIR-nota, die mij een zinnig uitgangspunt lijkt. U maakt zichzelf echter weinig illusies omtrent de goedkeuring ervan. Dat betekent echter niet dat we niet moeten volhouden. Ook een klein land moet zijn verantwoordelijkheid nemen en standpunten durven in te nemen, zelfs als het alleen staat.

Voor de zoveelste keer hebben we het over de 0,7%-bijdrage aan de ontwikkelingssamenwerking. Ik zal u gelukwensen indien u slaagt in de realisatie ervan, maar ik herinner eraan dat men dat vroeger reeds herhaaldelijk heeft beloofd. Eerst zien en dan geloven; dan zullen we er heel tevreden mee zijn.

Ik beëindig mijn uiteenzetting zoals ik ze begonnen ben. Mijnheer de eerste minister, u staat voor een moeilijke opgave. In Europa zelf is er immers al tegenkanting vanwege de conservatieve as, Groot-Brittannië, Spanje en Italië. U gaat die Europese confrontatie aan. Ik vraag u met nadruk – en ik heb de indruk dat u het zult doen – die confrontatie ook aan te gaan in het belang van de derde wereld. Ik kijk met veel belangstelling en met een positief vooroordeel uit naar wat u daar gaat doen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

04.05 Le président: M. Francis Van den Eynde m'a signalé hier qu'il ne pourrait pas être présent ce matin étant donné qu'il devait assister à un colloque. Il en va de même pour M. Karel Van Hoorebeke.

Pour ce qui est de la note annexe, notre pays ne doit pas hésiter à prendre clairement position.

On nous promet et on nous annonce depuis si longtemps que la part de notre PIB réservée à la coopération au développement sera portée à 0,7 %. J'espère que cette fois, on joindra enfin l'acte à la parole.

Je constate que le premier ministre se rend compte du fait que le combat sera rude et qu'il se heurtera, au sein de l'Europe, à un axe conservateur représenté notamment par la Grande-Bretagne et l'Italie.

04.05 De voorzitter: We gaan opnieuw over tot de vragen aan minister Michel. Ik wijs erop dat de heren Van den Eynde en Van Hoorebeke pas om 12.15 uur aanwezig kunnen zijn op deze ochtendvergadering.

05 Question de M. Jacques Simonet au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les résultats de la table ronde de Bruxelles concernant le dialogue intercongolais" (n° 6218)

05 Vraag van de heer Jacques Simonet aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de resultaten van de rondetafelconferentie die in Brussel aan de intercongolese dialoog werd gewijd" (nr. 6218)

05.01 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): Monsieur le président, monsieur le ministre, m'en tiendrez vous rigueur si je ne respecte pas le texte de la question écrite? Cette question, qui avait déjà été reportée à plusieurs reprises pour des raisons d'agenda, avait été déposée dans la foulée de la première réunion de la commission des Relations extérieures du mois de janvier. Comme c'est une matière que le ministre maîtrise parfaitement, si je pouvais m'écarter du texte écrit ...

05.02 Louis Michel, ministre: Y a-t-il des matières que je ne maîtrise pas parfaitement?

05.03 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): Celle-ci encore plus parfaitement que les autres, monsieur le vice-premier ministre!

Lors de la première réunion de la commission des Relations extérieures au mois de janvier, le ministre avait fait un exposé sur l'état d'avancement du dialogue intercongolais et sur les espérances qu'il pouvait placer dans la table ronde de Bruxelles.

On peut incontestablement dire que cette table ronde dont M. Michel avait été l'initiateur a été un succès dans la mesure où - et le Premier ministre le rappelait - on a pu offrir un certain espace politique à une opposition pacifique qui avait le sentiment d'être marginalisée tant par rapport au gouvernement de Kinshasa que par rapport aux mouvements rebelles MLC et RCB-Goma.

Ma première question est donc de savoir comment le ministre analyse les retombées à la fois politiques et diplomatiques de la table ronde de Bruxelles et surtout quel est le suivi que le ministre des Affaires étrangères entend réserver à ce sommet de Bruxelles.

Comme l'a évoqué précédemment le premier ministre, on assiste à l'heure actuelle à l'enlisement du dialogue intercongolais tel qu'il s'est engagé en Afrique du Sud. J'ai lu ce matin dans la presse que le ministre avait fait part de son intention, le cas échéant, de fermer les robinets financiers pour tenter d'activer la reprise du dialogue et d'inciter les participants au dialogue intercongolais à se remettre autour de la table pour discuter de choses sérieuses. Au-delà de la menace de couper les robinets - et c'est ma deuxième question - le ministre envisage-t-il de s'impliquer personnellement dans le processus qui est en cours à Sun City en donnant un coup de pouce à son ami de 30 ans, M. Masire, pour sortir le dialogue de l'impasse?

05.04 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, chers collègues, la réunion de Bruxelles qui s'est tenue du 15 au 18 janvier 2002 avait pour but principal de comparer et de rapprocher les points de vue au sein des différentes composantes de l'opposition interne non armée, de la société civile et de la diaspora afin de tenter de trouver le plus de dénominateurs communs à ces différentes formations dans la perspective du dialogue congolais.

Pourquoi? Quand je suis allé à Kinshasa, j'ai rencontré chaque fois des représentants de la société civile et de l'opposition non armée; j'ai évidemment aussi eu de nombreux contacts avec la diaspora. Il m'est

05.01 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): Ik hoop dat de minister het mij niet kwalijk zal nemen als ik enigszins van mijn geschreven tekst afwijk, aangezien die vraag werd ingediend om op de eerste vergadering van onze commissie, die in januari was gepland, te worden behandeld.

05.03 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): Hoe evalueert u de gesprekken die te Brussel tussen de diverse niet-gewapende componenten van de intercongolese dialoog hebben plaatsgevonden? Wat zijn tevens de conclusies van die gesprekken, die tot doel hadden de gemarginaliseerde vreedzame oppositie een zekere politieke bewegingsvrijheid te geven ten aanzien van de regering in Kinshasa en de MLC- en RCD-Goma-rebellenbewegingen?

Welk gevolg zal u aan de Topontmoeting in Brussel geven? Hoe kan worden voorkomen dat de intercongolese dialoog, die momenteel in Zuid-Afrika wordt voortgezet, in het slop geraakt? Heeft u ermee gedreigd de "geldkraan dicht te draaien" teneinde de dialoog te activeren? Wil u persoonlijk in die dialoog tussenbeide komen?

05.04 Minister Louis Michel: De vergadering van 15 tot 17 januari was bedoeld om het terrein te effenen. Tijdens mijn contacten is het mij duidelijk geworden dat de verdeeldheid binnen de vreedzame oppositie deze laatste ontkracht en dat een akkoord tussen de rebellen en de regering van Kinshasa een heel segment van de Congolese samenleving in

apparu que la division qui existait entre la société et l'opposition non armée et entre les partis de l'opposition non armée entre eux affaiblissait la position de ces partenaires par rapport aux rebelles et au gouvernement, donc par rapport aux forces armées.

Il est difficile d'imaginer un dialogue intercongolais réussi si un accord intervient uniquement entre rebelles et le gouvernement de Kinshasa, c'est-à-dire entre forces armées. Ainsi, tout un pan de la population, de la citoyenneté serait exclu d'un tel accord. Cet accord risquerait alors tout simplement d'être un arrangement, une sorte de répartition d'influences fondées sur l'utilisation des armes.

Dès lors, il m'est apparu important de remettre dans la course du dialogue intercongolais la société civile et l'opposition non armée.

Deuxièmement, cette initiative s'inscrivait dans le cadre de la facilitation du dialogue intercongolais et en appui de celle-ci - je veux être très clair à cet égard - ainsi qu'il en avait été convenu avec le président Masire, lors des entretiens de la Troïka européenne en novembre 2001.

Que s'est-il passé? C'est la société civile et l'opposition non armée, lorsqu'on était en réunion à la résidence belge qui m'ont demandé d'organiser, à Bruxelles, une rencontre entre eux, afin qu'ils puissent se mettre d'accord sur des propositions relatives à un certain nombre de sujets fondamentaux, qui seront traités lors du dialogue intercongolais.

J'avais marqué mon accord à la condition expresse que cette rencontre soit cautionnée par le président Masire de manière à ne pas nourrir de malentendus sur le rôle des uns et des autres.

Quels que soient les propos équivoques que j'ai notamment lus dans une interview de M. Masire - je me suis d'ailleurs clairement expliqué sur le sujet - il n'a jamais été question de remplacer le facilitateur ou à être cofacilitateur. Je ne suis pas candidat non plus à cette fonction-là.

Néanmoins, - c'est un fait - je souhaite que le dialogue intercongolais ait lieu tout comme j'ai souhaité prendre un certain nombre d'initiatives pour forcer le démarrage de cette facilitation. En effet, les pourparlers durent depuis assez longtemps et il est utile que ce dialogue démarre, puisqu'il est un élément fondamental des accords de Lusaka.

La Belgique a donc invité les participants à la réunion de Bruxelles sur la base des listes qui m'ont été fournies par l'équipe du facilitateur afin de rester strictement dans le cadre de cet exercice. Toutes les précautions ont été prises. Ainsi, les participants invités étaient les partis de l'opposition interne et les organisations de la société civile désignées par le facilitateur, lors des réunions préparatoires précédentes du dialogue intercongolais, auxquelles furent ajoutés les représentants des églises, des chefs traditionnels, certains experts du secteur économique et des activistes des droits de l'homme. Parmi les délégués de la société civile, toutes les provinces du Congo étaient représentées, y compris celles sous contrôle rebelle. Des représentants de la diaspora congolaise furent également invités.

de kou zou laten staan.

Het is het maatschappelijk middenveld zelf dat mij vroeg deze vergadering op touw te zetten met als doel het terrein te effenen. Het is nooit mijn bedoeling geweest de heer Masire in diens rol van onderhandelaar te verdringen, maar dat proces, dat integraal deel uitmaakt van de akkoorden van Lusaka, moest worden aangezwengeld.

Zowel de interne oppositiepartijen en de verenigingen van het maatschappelijk middenveld die tijdens de vorige vergaderingen door de onderhandelaar waren aangewezen, als de vertegenwoordigers van de kerkgemeenschappen, de traditionele stamhoofden, de economische deskundigen en de mensenrechtenactivisten waren uitgenodigd.

Alle provincies en de diaspora waren vertegenwoordigd. De VN, de Europese Unie, de OAE en Sant'Egidio waren eveneens present. De UDPS en de FONUS gingen geen van beiden op de uitnodiging in. De Congolese regering stuurde twee vertegenwoordigers. De rebellenbewegingen stuurden geen vertegenwoordigers.

De debatten, die ik als technisch moderator voorzat, handelden over de instellingen en het bestuur tijdens de overgangsfase, de Grondwet en de nationaliteit, de verkiezingen en het toekomstige leger. Men slaagde erin het eens te worden over een aantal doelstellingen, die in teksten werden gegoten en er werd een opvolgingscomité opgericht. Dit succes is te danken aan de gemoedelijke sfeer en de werkwijze, waarbij van een neutrale sneuveltekst werd uitgegaan.

Meteen na de vergadering in Brussel heb ik de heer Masire de

Les trois autres composantes du dialogue intercongolais ont été invitées à assister à titre d'observateurs: le gouvernement congolais a délégué deux personnes, tandis que les deux mouvements rebelles ne se sont pas fait représenter. Je reviendrai sur leur attitude par la suite, car entre-temps, je leur ai rendu visite.

Outre le représentant de M. Masire, des observateurs internationaux ont assisté, à mon invitation, à cette réunion: UE (présidence espagnole et M. Ajello), l'ONU (M. Ibrahim Fall, Sous-Secrétaire général aux Affaires politiques, personnalité tout à fait remarquable, qui a participé et aidé activement lors de la réunion de Bruxelles. De plus, il a été particulièrement séduit par le travail que nous avons effectué), OUA, un représentant de la facilitation.

J'avais invité un représentant de l'OUA, un représentant de la facilitation et également M. Zuppi qui représentait San Edigio. Ils sont experts en matière de médiation et ont à leur actif des médiations réussies. M. Zuppi a suivi vraiment de très près toute la question en Afrique centrale et il connaît donc parfaitement cette problématique.

Parmi les autres partis politiques, l'UDPS et le FONUS, bien qu'invités étaient absents en tant que tels mais il y avait, dans certaines délégations, des observateurs de ces mouvements.

Les discussions ont porté sur les thèmes suivants: les institutions et la gestion de la transition, la Constitution et la question extrêmement délicate de la nationalité, les élections et la future armée républicaine. Les débats se sont déroulés dans une atmosphère tout à fait constructive et très positive. Le fait que des orientations convergentes au sein de chacune des deux composantes et entre elles aient pu être dégagées sur ces questions de fond et qu'elles ont pu être traduites dans des textes signés par tous les participants a été salué par ceux-ci et par les observateurs internationaux comme un succès et une contribution réelle et utile au dialogue intercongolais.

A l'issue des réunions de Bruxelles, l'institution d'un comité du suivi a également été décidée. Il sera financé par ma ligne budgétaire "prévention des conflits". J'ai présidé ces travaux en tant que modérateur technique, formule que j'ai présentée. Parmi les raisons qui ont contribué au succès de la réunion de Bruxelles, il y a la création d'une ambiance harmonieuse et surtout l'expérimentation d'une méthode de travail basée sur des textes martyrs et neutres et donc pas du tout sur des propositions. Les participants en étaient ravis.

Immédiatement après la réunion de Bruxelles, je me suis rendu à Gabarou pour informer personnellement M. Masire et lui remettre officiellement les textes agréés par les composantes et je lui ai rappelé que l'initiative belge n'était pas un exercice parallèle de médiation.

Le facilitateur Masire a accueilli très positivement les explications et a déclaré que les résultats de Bruxelles pouvaient apporter une contribution certaine au dialogue intercongolais. A cet égard, il est intéressant de noter que les textes de Bruxelles servent aujourd'hui de base pour la poursuite des discussions. Cela a été le cas, en particulier, lors de discussions officielles de Genève, entre les trois belligérants congolais, du 4 au 8 février 2002.

door de deelnemers goedgekeurde teksten officieel overhandigd en heb ik hem eraan herinnerd dat het Belgisch initiatief geen poging tot parallelle bemiddeling was. De heer Masire reageerde positief op mijn verklaringen en zei dat de resultaten van Brussel zeker tot de intercongolese dialoog konden bijdragen. De in Brussel aangenomen teksten dienen trouwens als basis voor de voortzetting van de besprekingen.

Vervolgens heb ik een onderhoud gehad met President Kagame, President Kabila, vertegenwoordigers van de Facilitatie, van de MONUC, deelnemers aan de Brusselse vergadering, vertegenwoordigers van de UDPS, van de FONUS, van de RCD-Goma en van het middenveld. We werden goed ontvangen en iedereen was het erover eens dat ongetwijfeld vorderingen mogelijk zijn als men methodisch te werk gaat. Zo heb ik President Kabila eraan herinnerd dat hij aan de gesprekken moet deelnemen en dat hij voor het falen ervan verantwoordelijk zou kunnen worden gesteld. Ook heb ik de politieke oppositie en het middenveld eraan herinnerd dat het belangrijk is zich op de convergentiepunten toe te spitsen in plaats van uit te weiden over de meningsverschillen met betrekking tot punten die niets te maken hebben met de fundamentele vraagstukken.

President Kagame nam een defensief standpunt in met betrekking tot de aanklacht over een onbetwiste realiteit die vanuit het oogpunt niet te rechtvaardigen is, ook als men rekening houdt met de nood aan veiligheid in Rwanda. De Rwandese president onderstreepte opnieuw dat voorrang moet worden verleend aan de ontwapening van de negatieve krachten. Dit vormt de

Je me suis ensuite rendu à Goma pour une visite à caractère humanitaire après l'irruption du Nyiragongo et j'ai eu un entretien avec le président Kagame qui a bien accueilli, à ce moment-là, l'initiative de Bruxelles.

Lors de mon dernier voyage début février, qui m'a conduit de Kinshasa à Gbadolite, dans le Kivu et dans la province orientale, à Bukavu et Butembo, j'ai rencontré le président Joseph Kabila, des représentants de la facilitation, de la MONUC et des participants de Bruxelles, également ceux de l'UDPS et des FONUS qui avaient refusé le voyage à Bruxelles. J'ai vu Jean-Pierre M'Bemba, les chefs du RCD de Goma et deux fois le président Kagame. Dans le Kivu et la province orientale, j'ai rencontré des représentants de la société civile.

J'ai aussi entendu des témoignages de victimes de la société civile et je dois vous dire que cela m'a conforté dans l'idée que la communauté internationale ne peut pas être indifférente au comportement de certains hommes de troupes, tant du RCD Goma que des troupes rwandaises. Je n'ai pas l'intention de taire ce que j'ai vu et de taire ce que j'ai entendu, même si j'avais – et, je l'espère, j'ai encore –, d'excellents rapports avec le président Kagame et même si j'ai une certaine compréhension pour sa préoccupation concernant les Interamwe ex-FAR.

Le gouvernement congolais a bien accueilli les conclusions de Bruxelles et a pu se rendre compte de la maturité de ses interlocuteurs.

J'ai clairement rappelé au président la nécessité d'un engagement réel, de sa part, dans ce dialogue. J'ai dit au président Kabila qu'en cas d'échec, il serait extrêmement grave pour Kinshasa que les observateurs et les participants aient l'impression que l'échec soit imputable à la partie gouvernementale. Aux partis de l'opposition politique et à la société civile, j'ai rappelé une nouvelle fois l'importance de se concentrer sur les points de convergence plutôt que d'étaler les divergences sur des points qui ne sont pas en rapport avec le fond des questions. J'ai plaidé pour une prise de conscience de la part des participants à la réunion de Bruxelles de l'intérêt supérieur du pays afin qu'ils cessent de se positionner uniquement en termes d'avantage personnel durant la période de transition. C'est un élément dont il faut tenir compte car il est bien réel.

La rencontre avec les deux parties invitées à la réunion de Bruxelles – mais absentes –, le FONUS et l'UDPS, a engendré des conversations très franches, notamment, sur les limites et les risques de leur stratégie d'exclusion et d'isolement mais a également permis de lever définitivement les malentendus quant à la position belge vis-à-vis du Congo et d'eux-mêmes en particulier.

En ce qui concerne le FONUS, j'ai reçu hier une lettre qui adhère entièrement aux conclusions de Bruxelles et regrette de ne pas y avoir été. Cette lettre disait aussi qu'il avait compris le malentendu ce qui est très positif.

Ma rencontre avec les deux parties invitées a permis de clarifier un certain nombre de choses. En conclusion, l'accueil des Congolais a été bon. Ceux-ci ont accueilli positivement le fait qu'avec méthode, il

hoeksteen van de Akkoorden van Lusaka.

Ten slotte zet het team dat het terrein effent zijn raadplegingen voort opdat ook de diaspora in "Sun City" aanwezig zou zijn.

Men heeft ons vaak gezegd dat het geld om het terrein te effenen, ontbrak. Wij hebben 1,25 miljoen euro uitgetrokken. Maar de dialoog blijft almaar verzanden. Het geschil draait in feite rond de 'kwalificatie' van tien personen op 360 afgevaardigden.

Ik vind "Sun City" een vreemde plaats voor een dergelijke bijeenkomst. Maar wie ben ik! De gesprekken zullen echter 45 dagen duren en ik vrees dat men op het einde van die periode geen resultaten zal hebben geboekt. Dat zou onaanvaardbaar zijn! Men kan niet aldoor geld en nog meer geld van de internationale gemeenschap opeisen en onverminderd voortgaan met dat soort spelletjes!

Mijn inzet is al groot. Maar ik wil de heer Masire niet hinderen. Ik wil hem gewoon helpen en tegelijk zijn rol eerbiedigen.

Ten slotte stel ik vast dat belangrijke vraagstukken als de verkiezingen, het republikeins leger of de overgangskalender inmiddels geregeld zijn.

est possible d'enregistrer des progrès certains.

Mon deuxième entretien avec le président Kagame a eu lieu le 3 février après ma rencontre avec la population congolaise du Kivu, population exsangue par la guerre, les souffrances et le désespoir. Cette rencontre fut difficile car Kagame est apparu comme le gardien d'une position défensive face à la dénonciation d'une vérité bien réelle et de mon point de vue, injustifiable sur le plan humain même en considérant les besoins sécuritaires du Rwanda. Le président rwandais a réitéré la position bien connue du Rwanda sur la priorité à donner au désarmement des forces négatives, clé de voûte des accords de Lusaka. Il n'a pas apprécié que je lui fasse part de mon émoi par rapport aux témoignages que j'avais reçus, notamment, à Butembo où j'ai eu l'occasion d'entendre des témoignages de jeunes filles - notamment de 12 ans - victimes de viols de la part des militaires. C'est pénible à entendre et je ne vois pas pourquoi j'aurais tu au président Kagame, le sentiment qui était le mien. J'ai mis l'accent sur cette question et j'ai précisé que nous étions enclins à le soutenir et à tenir compte de ses préoccupations sécuritaires mais qu'il devait également indiquer à ses hommes que tout n'est pas permis et qu'on ne peut pas faire ce genre de choses.

En ce qui concerne la question sur la diaspora, l'équipe du facilitateur poursuit ses consultations pour inclure une représentation de la diaspora parmi les participants de Sun City. En tout état de cause, la Belgique n'a jusqu'à présent pas ménagé ses efforts tant diplomatiques que financiers pour que le dialogue intercongolais démarre effectivement le 25 février, en Afrique du Sud.

Lorsque j'ai rencontré M. Masire, j'ai voulu tirer au clair cette question du financement puisque c'est cet argument qui revenait toujours: "On n'a pas l'argent et c'est pour cela que le dialogue ne démarre pas". Cela m'a paru curieux et nous avons créé une condition afin que cet argument ne puisse plus être utilisé, en dégageant, dans l'heure, 50 millions de francs belges soit 1,250 millions d'euros pour que le compte de la facilitation soit approvisionné de manière à ce que la facilitation puisse commencer.

Je n'accepterai pas sans réagir le fait que l'on pense que les fonds internationaux et belges sont inépuisables. J'en ai assez de tous ces préliminaires politiques et sordides. Quand on sait sur quoi porte le différend, c'est réellement ridicule. Sur 360 délégués à la facilitation, il porte en fait sur la qualification d'une dizaine de personnes. On a fait des propositions. Je téléphone quasiment tous les jours à une série de relais qui font partie des différents groupes. J'insiste pour que le dialogue commence. Il est prévu qu'il s'étende sur 45 jours mais un certain nombre de jours sont déjà passés. L'endroit me paraît aussi curieux: on a choisi Sun City qui est une ville du jeu. Mais passons là-dessus. En tout cas, j' imagine déjà que les 45 jours seront passés sans que l'on ait entamé le dialogue intercongolais.

J'ai envoyé un signe assez clair: je ne souhaite pas continuer à défendre la mise à disposition de moyens considérables de la part de la communauté internationale pour permettre à ces gens de continuer ce jeu-là. Ce n'est pas possible. Ils doivent comprendre à un moment donné qu'il y a des limites. Je prendrai donc des dispositions pour le leur faire savoir. Je compte aussi évoquer cette question au Conseil des affaires générales au niveau européen de manière à obtenir

l'appui de cette commission. J'en ai d'ailleurs parlé notamment avec M. Solana qui est disposé à mettre la pression à cet égard. Il n'est en effet pas possible d'accepter une telle situation.

A la question de savoir si je compte m'impliquer à ce sujet, je puis vous dire que je n'arrête pas de le faire. Je ne veux évidemment pas apparaître comme donnant une raison à M. Masire d'être gêné. Jusqu'ici nous n'avons fait que l'aider de façon extrêmement respectueuse de son autorité. Mais j'estime que lorsqu'on est chargé d'une telle facilitation, on ne peut pas simplement remplir un rôle de notaire. Vous savez tous ce qu'est une négociation d'un tel niveau. A un moment donné, il faut prendre des initiatives et proposer des textes. Il faut essayer de rassembler les positions des uns et des autres et proposer des pistes de compromis. C'est ce que nous avons fait ici à Bruxelles. Si vous le souhaitez, je vous communiquerai les conclusions des travaux effectués à Bruxelles et vous constaterez que ce qui a été fait n'est pas banal. Nous avons mis au point une formule de telle manière que le processus électoral ne pose plus aucun problème. Il n'est pas facile de savoir s'il faut commencer par des élections locales ou présidentielles, mais, grâce aux travaux de Bruxelles, ce sujet est à présent réglé, avec l'accord quasiment de tous.

Nous avons également jeté les grandes lignes de l'armée républicaine. Nous avons mis au point le calendrier de la transition qui durera entre vingt et trente mois. Après avoir eu plusieurs contacts à Bruxelles et avoir rencontré les belligérants, je sais ce qu'ils sont prêts à accepter de la part de celui qui conduira la transition. Je connais les limites de ce qui sera accepté par les uns et les autres. Je sais où ils veulent situer les rapports d'influence et les équilibres au niveau des influences. Je sais ce qu'ils veulent faire du parlement de transition. Je sais comment ils veulent organiser le travail sur la Constitution. Je sais aussi à quel moment ils veulent organiser le référendum.

Il y a un accord pour organiser d'abord des élections locales, puis législatives et enfin présidentielles. Cet accord constitue donc une forte avancée, de même que le débat sur la nationalité. Il y a un texte très long et très précis sur la nationalité. Et je me suis rendu compte, à l'occasion de mes divers contacts – même avec ceux qui n'étaient pas présents à Bruxelles –, que ce texte constitue à 80% une base consensuelle.

Voilà ce que fut notre contribution et je ne regrette nullement de l'avoir fait. Je rappelle tout de même que j'ai agi à la suite d'une demande des Congolais eux-mêmes. Nous n'avons pas imposé cette façon de procéder; ils ont eux-mêmes insisté pour obtenir notre aide dans ce domaine. Lorsque je suis allé expliquer à toutes les parties en cause, même celles qui n'étaient pas présentes, ce qui avait été fait et comment cela s'était passé, elles ont bien dû admettre que cela avait été fort utile.

05.05 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): Monsieur le président, j'ai tout d'abord noté que le vice-premier ministre n'était pas, hic et nunc, candidat co-facilitateur.

Monsieur le ministre, vous avez évoqué la question de la FONUS et de l'UDPS. Le président de la première a indiqué qu'il se ralliait aux conclusions de la table ronde de Bruxelles. J'aimerais donc connaître

05.05 Jacques Simonet (PRL FDF MCC): De voorzitter van de FONUS heeft gezegd dat hij zich bij de besluiten van de vergadering in Brussel aansluit.

Welk standpunt neemt u in ten opzichte van de UDPS?

votre sentiment quant à la position de l'UDPS et sur sa représentativité réelle. En effet, on a un peu l'impression que M. Tshisekedi, qui ne se prend pas pour une fraise des bois, se considère toujours comme la figure emblématique de l'opposition politique congolaise. Quelle est encore, en réalité, son poids politique au Congo?

05.06 **Louis Michel**, ministre: Je n'ai pas de raison de remettre en cause la représentativité de M. Tshisekedi. Je pense qu'il conserve une représentativité indiscutable, bien qu'elle soit très localisée, puisque c'est surtout à Kinshasa qu'elle est la plus forte. Il m'apparaît comme un homme qui pourrait être appelé à jouer un rôle important dans le dialogue intercongolais; encore faudrait-il qu'il accepte, à un certain moment, d'entamer des discussions sans poser de préalable. Car le problème est toujours là.

Dans le contexte actuel, je pense qu'il y a peu de chances que les différentes parties se mettent d'accord sur, par exemple, la désignation de M. Tshisekedi en qualité de président de transition. Ceci doit rester entre nous: je pense que cela a peu de chances de réussir parce qu'il y a des faits dont il faut tenir compte.

Mais ce qui me paraît important, c'est que j'ai senti un changement d'opinion dans le chef du président Kabila; celui-ci me l'a d'ailleurs dit ouvertement. Au départ, il voulait prendre tout le monde de vitesse et organiser très rapidement des élections présidentielles. Il est évident que s'il avait fait cela, il aurait, sans aucune difficulté, eu une légitimité formelle, car il est très populaire, par défaut, à Goma et ailleurs. Nous avons donc travaillé sur cette question avec le président Kabila et nous sommes parvenus à lui faire comprendre qu'il n'était pas possible d'agir de la sorte car tout le processus aurait été biaisé. Nous lui avons exposé qu'il était préférable de permettre à une transition de se mettre en place, de partager le pouvoir pendant la transition et de faire en sorte qu'aucune des parties ne puisse en profiter pour prendre l'avantage sur l'autre. Nous avons plaidé pour que l'on commence par organiser des élections locales, puis législatives et enfin présidentielles.

Alors que les discussions étaient en cours à Bruxelles entre la société civile, l'opposition et l'armée, nous sommes restés en contact avec Kinshasa car j'étais bien conscient qu'un accord quant à cela, aiderait la facilitation. C'est donc à Bruxelles que nous avons reçu le feu vert du président Kabila sur cette question. Ce n'est tout de même pas un résultat mince.

C'est dire à quelqu'un qui possède un avantage structurel évident, qu'il doit l'abandonner. C'est d'ailleurs ce qu'il a fait.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

05.07 **Le président**: On me signale que MM. Francis Van den Eynde et Karel Van Hoorebeke vont arriver vers 12.15 heures.

05.08 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, je pensais terminer vers 12.30 heures car je dois rencontrer les ambassadeurs africains sur cette question.

Wat is de representativiteit van de heer Tshisekedi?

05.06 **Minister Louis Michel**: De heer Tshisekedi heeft vooral in Kinshasa nog veel invloed. Hij kan een rol spelen in de dialoog als hij eraan deelneemt zonder vooraf voorwaarden te stellen. De kans is klein dat hij tijdens de overgangperiode tot president wordt benoemd.

Wij zijn er bovendien in geslaagd om president Kabila te doen inzien dat de presidentsverkiezingen best niet overhaast worden gehouden en dat eerst lokale verkiezingen moeten plaatsvinden zodat de overgangperiode rustig kan verlopen.

Het was in Brussel dat wij hebben vernomen dat de heer Kabila zich bij dit standpunt aansluit. Dat is belangrijk omdat het niet vanzelfsprekend was hem aldus het structurele voordeel dat hij op het terrein had te doen opgeven.

06 Samengevoegde vragen van

- de heer Pieter De Crem aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de gevangenen islamstrijders in de gevangenis van Guantanamo" (nr. 6276)
- de heer Jacques Lefevre aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de behandeling van de Talibangevangenen die in de basis van Guantanamo zijn opgesloten" (nr. 6283)
- de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "twee 'nieuw-Belgische' Al-Qaeda-terroristen die werden gevangen genomen in Afghanistan" (nr. 6392)

06 Questions jointes de

- M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les combattants islamiques détenus dans la prison de Guantanamo" (n° 6276)
- M. Jacques Lefevre au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le traitement appliqué aux prisonniers taliban internés dans la base de Guantanamo" (n° 6283)
- M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "deux 'nouveaux belges' membres du réseau terroriste Al-Qaeda faits prisonniers en Afghanistan" (n° 6392)

06.01 **Pieter De Crem** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een aantal islamstrijders werd door de VS overgevoerd naar de gevangenis van Guantanamo in Cuba. Ondertussen is er ook een controverse ontstaan rond de opvang en de behandeling van de gevangenen aldaar. Daarnaast vernamen we dat van de gevangenen er minstens een de Belgische nationaliteit heeft. Ik zou graag antwoord krijgen op enkele concrete vragen.

06.01 **Pieter De Crem** (CD&V): Les Etats-Unis auraient transféré par avion des combattants islamistes vers une prison cubaine de Guantanamo. L'un de ces combattants serait de nationalité belge.

Ten eerste, wat is uw houding ten opzichte van het statuut dat aan deze gevangenen moet worden verleend? Staat België achter het standpunt van de VS om de gevangenen te berechten als illegale strijders, of steunt België de berechting als krijgsgevangenen? Dat is toch wel een fundamenteel andere optie.

La Belgique adhère-t-elle à la thèse des Etats-Unis selon laquelle il s'agit de combattants illégaux ou est-elle plutôt d'avis que ces détenus doivent être traités et jugés comme prisonniers de guerre, conformément à la Convention de Genève? Le ministre belge estime-t-il, à l'instar du ministre britannique des Affaires étrangères, que les combattants belges d'Al-Qaida doivent être jugés en Belgique? Que pense-t-il de l'attitude radicale adoptée le 22 janvier par le secrétaire d'Etat américain, M. Rumsfeld?

Ten tweede, de Britse minister van Buitenlandse Zaken is van mening dat de strijders van Al-Qaeda met de Britse nationaliteit in het Verenigd Koninkrijk moeten worden berecht. Is dat ook uw mening?

Quels sont les faits reprochés au prisonnier belge? S'agit-il d'un Belge de naissance, d'origine ou naturalisé?

Ten derde, zult u als minister van Buitenlandse Zaken en vice-eerste minister de VS dan ook verzoeken om de gevangengenomen strijders met Belgische nationaliteit in België te gaan berechten? Ik wil daar nog een kleine parenthesis bij maken. Het gaat over de verklaringen van uw Amerikaanse homoloog, de heer Rumsfeld. Die heeft een verstrekkende verklaring afgelegd over de toekomstige berechting van Al-Qaeda-strijders met een andere nationaliteit dan de Belgische. Minister Rumsfeld heeft op 22 januari verklaard: "My first choice would be for many of those detainees to end up back in their countries, to be processed through their systems, whatever they may be". De vraag is eigenlijk welke interpretatie wij daaraan geven. Hierdoor bestaat natuurlijk de kans dat voordat duidelijk wordt wat hun statuut is – krijdsgevangen of niet - de gedetineerden zullen worden uitgeleverd aan hun land met mogelijk de kans dat er voor hen geen garanties zijn op onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak. Wat is hierover het standpunt van de Belgische regering? Zelfs indien de gedetineerden het statuut van krijdsgevangene zouden hebben, kunnen zij worden vervolgd voor de overtreding van de regels van het internationale humanitair recht of voor inbreuken van gemeen recht. Er bestaat een universele code daarvoor.

Voor welke feiten worden de gevangenen met de Belgische nationaliteit vervolgd? Gaat het hier om Belgen door geboorte, door afkomst, dan wel Belgen die door naturalisatie de Belgische

nationaliteit hebben verworven?

06.02 Jacques Lefevre (PSC): Etant donné qu'il n'y a pas de polémique, je resterai président de la commission pendant que je pose ma question.

Monsieur le ministre, les images diffusées par l'armée américaine des prisonniers de l'organisation Al Qaïda, bâillonnés, les mains emmitouflées et coiffés d'un casque assourdissant ont suscité à juste titre la protestation des organisations de défense des droits de l'homme. Je signale que j'ai déposé cette question au début du mois de février.

Outre la question des conditions matérielles de détention se pose le problème du statut des prisonniers et des garanties judiciaires qui devraient leur être accordées.

La troisième convention de Genève stipule en effet qu'un prisonnier de guerre ne peut être interrogé, sinon sur son identité, et doit être libéré à la fin des hostilités. Il apparaît que la détention et les interrogatoires auxquels sont soumis les prisonniers de Guantanamo ont lieu en dehors de ce cadre juridique.

Le 7 février dernier, M. Bush a pour la première fois effectué une distinction juridique entre les talibans afghans qui luttent pour leur pays face à une force étrangère et les membres présumés d'Al Qaïda. Selon les Etats-Unis, les conventions de Genève seraient d'application pour les premiers tandis qu'elle ne le serait pas pour les seconds.

Monsieur le ministre, considérez-vous qu'il soit légitime d'effectuer cette distinction? En d'autres termes, estimez-vous, à l'instar des responsables américains, que le fondement juridique de la détention et des interrogatoires des combattants d'Al Qaïda, capturés en Afghanistan, est constitué par le droit à la légitime défense, reconnu par l'ONU aux Etats-Unis, après les attentats du 11 septembre?

Pensez-vous que ce droit à la légitime défense justifie le non-respect des conventions de Genève? Un officier supérieur américain a dit récemment sur CNN - reportage diffusé par la télévision française - que les conventions de Genève ont été signées voici 44 ans et qu'on doit comprendre qu'il est impossible de les appliquer dans tous les détails!

Concernant les ressortissants belges détenus hors du territoire national à la suite des événements en Afghanistan, plusieurs questions méritent une réponse.

1. Les Etats-Unis ont décidé de ne pas interner à Guantanamo un combattant d'Al Qaïda uniquement parce qu'il était de nationalité américaine. La Belgique attend-elle des Etats-Unis qu'ils réservent un sort semblable aux ressortissants belges détenus sur la base cubaine? En d'autres termes, le gouvernement entend-il réclamer l'extradition du ressortissant belge? Une demande en ce sens a-t-elle été formulée par la mission de l'ambassade de Belgique à Washington lors de la visite rendue, les 3 et 4 février derniers, au détenu belge à Guantanamo?

06.02 Jacques Lefevre (PSC): De beelden van de gevangenen in Guantanamo doen tal van vragen rijzen over de manier waarop zij worden behandeld. Wij plaatsen ook vraagtekens bij hun statuut. Zijn zij krijgsgevangenen en zijn de Conventies van Genève bijgevolg van toepassing? Volgens de Amerikaanse autoriteiten zijn de Al Qaeda-leden, in tegenstelling tot de Taliban, geen krijgsgevangenen. Zij kunnen dus worden ondervraagd, zoals de Amerikanen krachtens het recht op wettige zelfverdediging, dat hen door de UNO wordt erkend, is toegestaan.

De Amerikanen hebben een Taliban niet in Guantanamo opgesloten onder voorwendsel dat hij de Amerikaanse nationaliteit bezit. Zal de Taliban van Belgische origine op dezelfde manier worden behandeld? Zal hij met andere woorden aan België kunnen worden uitgeleverd? Tevens zou nog een andere Belgische onderdaan in Afghanistan gevangen worden gehouden. Zal ook hij kunnen worden uitgeleverd?

2. A votre connaissance, d'autres ressortissants belges sont-ils détenus en Afghanistan ou ailleurs, en conséquence de la lutte antiterroriste engagée à la suite des attentats du 11 septembre dernier? Il se confirme, selon la presse, qu'un autre Belge serait aux mains des forces américaines dans une prison afghane à Kandahar. Envisagez-vous de demander aussi son extradition pour qu'il puisse être jugé en Belgique?

06.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, volgens berichten van de Veiligheid van de Staat, zou er in totaal een tiental Belgen van buitenlandse afkomst naar Afghanistan gegaan zijn om op een of andere manier hun medewerking te verlenen, hetzij aan de Taliban, hetzij aan het Al Quada-netwerk van Osama Bin Laden. Er zouden tot op dit ogenblik reeds drie genaturaliseerde Belgen opgepakt zijn. Eén Belg is overgebracht, zoals u hebt gezegd, naar de basis van Guantanamo op Cuba. Het gaat om iemand die in 1985 tot Belg is genaturaliseerd. Een tweede Belg is opgepakt in Kandahar en wordt daar, bij mijn weten, nog steeds vastgehouden. Hij zou tot Belg genaturaliseerd zijn in 1996. Een derde opgepakte Belg – ik heb daarover een aparte vraag ingediend omdat het over een heel apart geval gaat – betreft de Belg die van Afghanistan naar Iran was gevlucht met zijn vijf kinderen en die inmiddels is uitgeleverd aan België via de Nederlanders.

Over de genaturaliseerde Belgen die naar Afghanistan zijn getrokken, heb ik aan minister Verwilghen eind vorig jaar al gevraagd welke strafmaatregelen er terzake precies konden worden genomen. Hij heeft mij daarvan een zeer gedetailleerd overzicht gegeven en eraan toegevoegd dat een van de sancties, nadat ze berecht zijn, om medewerking te hebben verleend aan een vijandige mogendheid, luidt dat onze nationaliteit hen zou kunnen worden ontnomen.

Ik stel dezelfde pertinente vragen. Wat is de houding van de Belgische autoriteiten? Zullen wij de uitlevering vragen van deze genaturaliseerde Belgen, in casu aan de Verenigde Staten van Amerika en Afghanistan? Zullen ze dan uiteindelijk hier in België of in het buitenland worden berecht?

06.04 Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, ten eerste zal ik antwoorden op de vragen over de juridische basis voor de aanhouding. De juridische vraagstukken in verband met de aanhouding en de ondervraging van de personen die door de Verenigde Staten van Amerika naar de basis van Guantanamo werden overgeplaatst, worden geregeld door de derde conventie van Genève over de behandeling van krijgsgevangenen. Die conventie is in dit geval van toepassing, zoals bevestigd door de hoge vertegenwoordiger Javier Solana, meerdere van mijn Europese collega's en het internationaal comité van het Rode Kruis.

Ik wens eraan te herinneren dat artikel 5 van die conventie erg duidelijk bepaalt wat er gebeurt als er twijfel rijst over de hoedanigheid van personen die aan krijgsdaden hebben deelgenomen en in de handen van de vijand zijn gevallen. Die personen genieten in alle gevallen de bescherming als krijgsgevangene. De berechting voor oorlogsdeelname is voor hen door de conventie verboden in afwachting dat hun definitief statuut door een onafhankelijke

06.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Selon divers communiqués de presse provenant de la Sûreté de l'Etat, deux nouveaux terroristes "belges" du réseau Al-Qaida auraient été faits prisonniers en Afghanistan, ce qui porte à trois leur nombre total. L'un d'entre eux a déjà été transféré à Guantanamo.

Cette information est-elle exacte? Possèdent-ils également une autre nationalité que la nationalité belge? Dans quelles circonstances sont-ils partis en Afghanistan, comment ont-ils été arrêtés et quels crimes leur reproche-t-on?

A une de mes questions précédentes concernant cette affaire, le ministre Verwilghen a déjà répondu qu'un Belge naturalisé arrêté pour avoir participé à des faits de guerre dirigés, directement ou indirectement, contre sa patrie, peut perdre sa nouvelle nationalité. Quelles démarches notre pays va-t-il entreprendre à l'encontre des intéressés?

06.04 Louis Michel, ministre: M. Javier Solana et plusieurs de ses homologues européens ont confirmé que la troisième Convention de Genève, qui règle le traitement des prisonniers de guerre, s'applique en l'espèce. L'article 5 de la Convention définit les mesures à prendre en cas de doute à propos du statut des personnes qui ont pris part à une guerre et qui ont été capturées par l'ennemi: le statut de prisonnier de guerre leur est applicable et leur confère ainsi une certaine protection, jusqu'à ce que leur statut définitif soit établi par un tribunal indépendant. Il est

rechtbank wordt vastgelegd.

De behandeling van die gevangenen is voor mij een erg belangrijk onderwerp. Het is essentieel dat de gevangenen, wat ook hun statuut is, kunnen genieten van alle waarborgen erkend door het internationaal recht. Alle gevangenen hebben het recht humaan behandeld te worden en met respect voor de menselijke waardigheid. De strijd tegen het terrorisme is ten volle gerechtvaardigd maar kan geen afbreuk doen aan de eerbiediging van de mensenrechten die universeel en ondeelbaar zijn.

Pour ce qui concerne l'applicabilité du principe de la légitime défense, en l'occurrence, ce principe est contenu dans l'article 51 de la Charte des Nations unies qui ne permet l'emploi de la force qu'en réaction à une agression armée, pour autant que soient observées les normes de procédure. Celles-ci prescrivent que le Conseil de sécurité soit immédiatement informé de l'action entreprise en légitime défense.

En outre, l'exercice de la légitime défense se termine formellement dès lors que le Conseil de sécurité est intervenu pour statuer sur l'agression. Les résolutions 1368 et 1373 de 2001 adoptées par le Conseil de sécurité les 12 septembre 2001 et 28 septembre 2001 et qui, dans leur préambule, reconnaissent le droit inhérent à la légitime défense individuelle ou collective, conformément à la Charte, visent une série de mesures à prendre sur la base du chapitre 7 de la Charte pour répondre aux attaques terroristes du 11 septembre 2001 et combattre le terrorisme sous toutes ses formes.

Cela étant posé, l'invocation du droit à la légitime défense en ces circonstances ne peut évidemment justifier le non-respect des conventions de Genève. La ratification de ces instruments juridiques internationaux engage les Etats qui y ont souscrit à respecter et à faire respecter les conventions en toutes circonstances.

Jack Straw, minister van Buitenlandse Zaken van Groot-Brittannië, vindt dat de Britse onderdanen berecht moeten worden in Groot-Brittannië. Ik vind niet dat ik mij mag uitspreken over het standpunt van de heer Straw over de berechting in het Verenigd Koninkrijk van Al Quaeda-leden met de Britse nationaliteit. Verzoeken tot uitlevering komen in ons land overigens toe aan de gerechtelijke overheid.

Op de vraag of België ook het recht moet opeisen om zelf de Belgen te berechten, kan ik het volgende antwoorden. Omdat de verzoeken tot uitlevering in ons land aan de gerechtelijke overheid toebehoren, kan ik in dit stadium niet vooruitlopen op de houding die zou moeten worden ingenomen tegenover eventuele berechting in België van gevangenen met de Belgische nationaliteit.

Ik wil het dus houden bij het vermelde artikel 5 van de derde Conventie van Genève. In geval van twijfel moet een bevoegde rechtbank uitspraak te doen of de betrokken personen al dan niet als krijgsgevangenen kunnen worden beschouwd en indien niet, of ze beoordeeld dan wel uitgeleverd kunnen worden. Eens die uitspraak voorhanden, zullen wij voor een nieuwe situatie staan.

J'en viens à l'éventuelle discrimination concernant nos ressortissants américains.

essentiel que les prisonniers, quel que soit leur statut, puissent bénéficier de toutes les garanties reconnues par le droit international. La lutte contre le terrorisme est légitime mais ne justifie pas le non-respect des droits de l'homme.

Het beroep op het recht van wettige zelfverdediging vastgesteld in artikel 51 van het Handvest van de Verenigde Naties en in de Verenigde Staten erkend met de resoluties 1368 en 1373, rechtvaardigt geenszins het niet-naleven van de Conventie van Genève. De landen die deze Conventie ondertekenden, hebben zich ertoe verbonden ze in alle omstandigheden na te leven en te doen naleven.

Je ne me prononcerai pas sur le point de vue de mon collègue britannique. Dans notre pays, c'est au pouvoir judiciaire qu'il appartient de se prononcer sur les demandes d'extradition. Je ne puis anticiper une décision qui relève des autorités judiciaires.

Conformément à l'article 5 de la troisième convention de Genève, un tribunal compétent doit, en cas de doute, d'abord décider s'il s'agit ou non de prisonniers de guerre. Si la réponse est non, ils pourront éventuellement être extradés.

Ik ben in het bezit van dezelfde informatie over de Amerikaanse Al Qaeda-strijder. Men moet niet

En ce qui concerne le cas du combattant d'Al Qaïda de nationalité américaine, je puis répondre que je possède la même information que vous. Il n'est pas détenu à Guantanamo. Cependant, je ne pense pas qu'il soit sage de chercher à spéculer sur les raisons ou les motivations éventuelles de cette différence ni sur les avantages ou les inconvénients qui en découlent pour l'un ou pour l'autre type de prisonniers. Je reste également perplexe devant la suggestion contenue dans la question suivant laquelle l'extradition équivaldrait à un sort semblable entre ressortissants de différents pays. En effet, selon moi, l'un ne découle pas nécessairement de l'autre puisqu'ils peuvent aboutir à des jugements différents. En revanche, je tiens à affirmer que nous attendons, bien entendu, que les personnes étant soupçonnées de manière identique pour avoir commis le même type d'acte et se trouvant dans la même situation fassent l'objet des mêmes procédures et reçoivent le même traitement absent de toute discrimination arbitraire fondée sur la seule nationalité.

Defense Secretary Rumsfeld drukte zich voorwaardelijk uit. Zijn verklaring schijnt niet vooruit te lopen op de uiteindelijke beslissing die zal worden genomen inzake de gevangenen in Guantanamo. Niettemin lijkt het mij duidelijk dat het uitwijzen van de gevangenen naar het land van oorsprong een optie blijft voor de Amerikaanse overheid. De Conventie van Genève bepaalt immers dat de gevangenen naar hun land van oorsprong terugkeren "wanneer een einde is gekomen aan gevechten".

De vraag of de procedures en gerechtelijke instellingen van de landen waar ze worden uitgezet aanvaardbaar zijn, lijkt me vooralsnog een hypothetische kwestie. Ik kan niet anders dan verwijzen naar de internationale regels en overeenkomsten die de heropname van ingezetenen alsmede asiel en toegang tot het grondgebied beheersen.

De vraag inzake de mate waarin gevangenen berecht kunnen worden, is een juridisch complexe vraag die het voorwerp is geworden van rechtspraak in een groot aantal landen alsmede in internationale instanties. In de regel mag een krijgsgevangene niet berecht worden voor zijn deelname aan oorlogsfeiten. Dit betekent niet dat hij straffeloos blijft voor daden die geen verband houden met de oorlog. Hij geniet evenmin straffeloosheid voor daden die, al houden ze verband met de oorlog, kunnen vallen onder de bepalingen inzake oorlogsmisdaden zoals voornamelijk bepaald in de Conventie van Genève of inzake misdaden tegen de menselijkheid, zoals onder meer bepaald in de internationale conventie over genocide.

De Belgische gevangene in Guantanamo werd tot op heden niet in beschuldiging gesteld. Zijn hechtenis houdt verband met de oorlog in Afghanistan. Zoals reeds gesteld werd, verleent de Conventie van Genève hem de bescherming van het voorlopig statuut van krijgsgevangene en komt zijn bevrijding slechts aan de orde op het ogenblik dat de gevechten beëindigd zijn.

Wat de vraag van de heer Tastenhoye betreft, kan ik bevestigen dat er op dit ogenblik twee Belgische gevangenen zijn. Ik wil niet vooruitlopen op de vraag of ze als Al Qaeda- terroristen moeten worden bestempeld. In de plenaire vergadering van 24 januari 2002 heb ik reeds meegedeeld dat een van deze gevangenen werd overgebracht naar de Amerikaanse legerbasis van Guantanamo. Het

speculeren over de beweegredenen noch over de voor- en nadelen van deze of gene situatie. Uitlevering betekent niet dat de betrokkenen hetzelfde lot ondergaan, aangezien de vonnissen van land tot land kunnen verschillen. Wij verwachten dat de personen die van dezelfde daden worden verdacht dezelfde procedures ondergaan, zonder onderscheid naar nationaliteit.

Le secrétaire d'Etat américain aux Affaires étrangères s'est exprimé au conditionnel mais les autorités américaines n'excluent pas la possibilité d'expulser les détenus vers leur pays d'origine. La question de savoir si les procédures et les institutions judiciaires de ces pays sont acceptables, est hypothétique. Les règles internationales en vigueur en la matière seront appliquées.

Quant à la question de savoir si des prisonniers peuvent être traduits en justice, elle est complexe sur le plan juridique. Un prisonnier de guerre ne peut être jugé pour avoir participé à des faits de guerre, ce qui n'implique pas forcément qu'il resterait totalement impuni. En l'espèce, les règles de droit international s'appliquent.

Le prisonnier belge détenu à Guantanamo n'a pas encore été inculpé. Sa détention étant liée à la guerre en Afghanistan, la Convention de Genève lui accorde la protection offerte par le statut provisoire de prisonnier politique. Deux autres Belges auraient été faits prisonniers mais l'on ne sait toujours pas s'il s'agit ou non de combattants du groupe Al-Qaïda. L'un d'entre eux a été naturalisé dans notre pays en 1985 et est actuellement détenu à la prison de Guantanamo. D'après le Comité international de la Croix rouge,

ging hier om een in 1985 genaturaliseerde Belg. Sindsdien heeft het Internationaal Comité van het Rode Kruis mijn departement ook op de hoogte gebracht van de tweede gevangene die zich in Kandahar bevindt en van wie de persoonsgegevens overeenstemmen met een in 1996 genaturaliseerde Belg. In het kader van het lopende onderzoek kan ik op dit ogenblik geen verdere informatie geven over de identiteit van de twee gevangenen. Evenmin kan ik op dit ogenblik commentaar geven op de achtergrond van de gevangenen en de manier waarop ze in Afghanistan zijn aangekomen en welke hun activiteiten aldaar zijn geweest. Tot op heden zijn de Amerikaanse autoriteiten niet overgegaan tot het definiëren van hun statuut, noch tot het ten laste leggen van feiten. Zoals u weet, bepaalt artikel 5 van de derde Conventie van Genève heel duidelijk wat er moet gebeuren met personen die in oorlogstoestanden in handen van een der strijdende partijen zijn gevallen en waarbij twijfel zou bestaan over de eigenlijke hoedanigheid. In dat geval moet de bescherming van de conventie verleend worden in afwachting van de definitieve vaststelling van het statuut door een bevoegd tribunaal. Het ten laste leggen van feiten verloopt immers verschillend naargelang het statuut van krijgsgevangene al dan niet wordt toegekend.

De behandeling van de gevangenen is voor mij een zeer belangrijk punt. De vragen handelen voornamelijk over de gevangene die zich in Guantanamo bevindt en op 3 en 4 februari 2002 door de verbindingsofficier van het departement van Justitie en door een diplomaat werd bezocht. Aangezien de tweede gevangene nog niet werd bezocht, heb ik over deze persoon geen bijzondere informatie. Ten slotte wil ik erop wijzen dat de mogelijkheid van dubbele nationaliteit gevolgen heeft voor het mogelijks verlenen van consulaire bijstand door ons land aan deze gevangene.

06.05 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de minister, het principe van de gelijkberechtiging is natuurlijk ingeschreven in de internationale rechtsorde, maar stel dat de Verenigde Staten nog voor het beëindigen van het conflict overgaan tot de uitwijzing, wat ze eigenlijk van plan zijn.

Welke houding zal ons land dan aannemen ten opzichte van minstens twee krijgsgevangenen? Ze hebben het statuut van krijgsgevangene.

Ik hoor in uw antwoord dat u suggereert dat ze over een dubbele nationaliteit beschikken, met name de Belgische en een andere.

Als die mensen worden uitgewezen, bijvoorbeeld naar België, welke stappen moeten er dan volgens u worden genomen? Voor welke daden zullen ze worden vervolgd?

06.06 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik heb begrepen dat de Belgische gerechtelijke autoriteiten eventueel om de uitlevering van deze genaturaliseerde Belgen moeten vragen. Zoals u zelf hebt gezegd, hebben zij de dubbele nationaliteit. Men vermoedt dat zij oorspronkelijk uit Tunesië komen.

Is het land van oorsprong hier ook bij betrokken? Zou het ook stappen kunnen ondernemen om eventueel de uitlevering van deze Belgen te vragen?

Tot slot wil ik erop wijzen dat zowel in de Verenigde Staten van

une deuxième personne, naturalisée belge en 1996, a été arrêtée à Kandahar. Nous ne disposons d'aucune information supplémentaire sur l'identité, les origines et les motivations de ces personnes. De même, nous ignorons comment et pour quelle raison elles se sont rendues en Afghanistan. Les Etats-Unis n'ont pas encore octroyé de statut à ces individus ni dressé d'acte d'accusation contre eux. Les Conventions de Genève s'appliquent en l'espèce et les protègent. La procédure ultérieure variera selon qu'ils seront reconnus ou non comme prisonniers de guerre.

Nos services ont déjà rendu visite au premier ressortissant belge détenu à Guantanamo.

La double nationalité d'une personne n'influe en rien sur l'aide consulaire.

06.05 Pieter De Crem (CD&V): Dans l'hypothèse où les Etats-Unis procéderaient à l'extradition des intéressés, ceux-ci seraient-ils appelés à comparaître devant la justice belge?

06.06 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Apparemment, c'est la justice belge qui doit demander l'extradition des personnes concernées. Celles-ci ont la double nationalité. Quel sera le rôle de leur pays d'origine? Peuvent-elles aussi être renvoyées vers ce pays? La peine de mort est toujours appliquée aux Etats-Unis ainsi qu'en Afghanistan.

Amerika als in Afghanistan de doodstraf nog bestaat. Aangezien het hier om Belgen gaat, moeten onze autoriteiten daarmee rekening houden, wanneer deze personen berecht zouden worden.

Ce facteur doit également être pris en considération.

06.07 Jacques Lefevre (PSC): Monsieur le président, j'ai pris bonne note du fait que le ministre veut que le respect des droits de l'homme et des conventions internationales ne cède pas le pas à des impératifs de légitime défense qui pourraient être utilisés à tort et à travers. J'ai noté également que le ministre constate qu'il existe une imprécision sur le statut de ces prisonniers. Je ne comprends toujours pas pourquoi il y a deux poids, deux mesures: un prisonnier américain n'est pas à Guantanamo alors que d'autres y sont.

06.07 Jacques Lefevre (PSC): Ik neem nota van het feit dat een recht op wettige zelfverdediging geen afbreuk doet aan de mensenrechten. Ik neem er eveneens nota van dat men met twee maten meet: waarom worden sommige gevangenen naar Guantanamo overgebracht en anderen niet?

Le ministre plaide, en tout cas, pour que ces prisonniers où qu'ils soient, soient jugés par un même tribunal. Quant à moi, je ne plaide pas nécessairement pour faire revenir ces prisonniers en Belgique. Je plaide pour qu'il y ait un même jugement pour tous les prisonniers. Ce n'est pas parce que l'on est américain, que l'on doit être privilégié.

Ik vraag niet dat de Belgische gevangene aan België wordt uitgeleverd. Ik pleit er enkel voor dat al die mannen dezelfde behandeling krijgen en op dezelfde manier worden berecht.

06.08 Pieter De Crem (CD&V): Monsieur le président, à propos de la suite des travaux, je voudrais savoir si les interpellations et questions sont reportées à la semaine prochaine.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 Samengevoegde vragen van

- de heer **Ferdie Willems** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Tsjetsjenië" (nr. 6287)
- mevrouw **Leen Laenens** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de voortdurende schendingen van de mensenrechten in Tsjetsjenië" (nr. 6586)

07 Questions jointes de

- **M. Ferdie Willems** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation en Tchétchénie" (n° 6287)
- **Mme Leen Laenens** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les violations incessantes des droits de l'homme en Tchétchénie" (n° 6586)

07.01 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het is reeds de vierde keer dat ik een vraag stel over Tsjetsjenië. In de Kamer en in de Senaat zijn er resoluties over opgesteld en andere collega's hebben er interpellaties over ontwikkeld. Samengevat, er wordt misbruik gemaakt van het begrip "strijd tegen het terrorisme", onder meer door Rusland en Turkije. Na de aanslagen van 11 september 2001 is dat nog verergerd. Men publiceerde zelfs een video van Bin Laden met een van de Tsjetsjeense leiders.

07.01 Ferdie Willems (VU&ID): La situation en Tchétchénie a déjà été abordée plusieurs fois ici. La Russie fait valoir que ceci ne nous concerne pas puisqu'il s'agit d'une compétence intérieure à la Russie. Le ministre a déjà rejeté cet argument précédemment.

Rusland verklaarde opnieuw dat het een Russische aangelegenheid is en dat wij niet tussenbeide mogen komen. Mijnheer de minister, dat argument hebt u reeds op 25 september 1999 afgewezen. Reeds jaren gebeuren er erge dingen; ik geef het voorbeeld van de concentratiekampen. Het is een moord op een klein volk. Het is een voorbeeld van internationaal onrecht. Het is een voorbeeld van racisme. Men kan er eigenlijk weinig tegen doen. In de Raad van Europa heeft men Rusland al eens een tijd het stemrecht ontnomen,

Depuis, des organisations des droits de l'homme nous signalent constamment des infractions aux droits de l'homme envers la population et le grand nombre de réfugiés, qui ne sont plus enregistrés. Les pays voisins sont également confrontés à des flux de réfugiés. Entre-temps, les

maar Rusland heeft het vetorecht in de Veiligheidsraad, en dus kan er niet veel aan worden gedaan.

Intussen gaat het van kwaad naar erger. Ik heb van zes mensenrechtenorganisaties rapporten ontvangen, het ene al schrijnender dan het andere. De meeste rapporten zijn zeer recent en dateren van januari of februari – ik bespaar u de opsomming. Samengevat komt het hierop neer: de levensomstandigheden in Tsjetsjenië zijn in het algemeen verschrikkelijk en onmenselijk. Er zijn oorlog, terreur, ontvoeringen, verdwijningen, foltering, plunderingen en afpersingen. Ik onderstreep dat ook bij de rebellen er af en toe terreur is; onder meer tegen collaborateurs treden zij keihard op. Zoals in Israël, proberen we ook hier de mensenrechtenschendingen bij beide partijen aan te klagen.

Erger is het gesteld met de vluchtelingen. Een aantal, zo'n 150.000, is min of meer erkend. Ongeveer 50.000 zijn echter niet eens erkend en hun situatie is volgens de rapporten bodemloos. Zij worden slechter dan beesten behandeld, op een mensenwaardige manier.

Mijnheer de minister, vanaf februari 2001 werd de registratie van vluchtelingen gewoon stopgezet. Kinderen die in kampen worden geboren, worden zelfs niet meer geregistreerd. Dat wordt op drie manieren verklaard. Officiële Tsjetsjeense instanties hebben niets liever dan dat die vluchtelingen worden teruggestuurd, want dan krijgen ze humanitaire hulp en subsidies – zo cynisch spelen zij het. Rusland zelf vindt ook niets aan die vluchtelingen; zij moeten terugkeren zodat kan worden meegedeeld dat de situatie is verbeterd. Bovendien zijn de buurlanden reeds nu overbelast. Op ongeveer 300.000 inwoners heeft Ingoesjetië ongeveer 200.000 vluchtelingen. Dat is onhoudbaar. Als klap op de vuurpijl worden de kampen nu ook vanuit helikopters bestookt, om de vluchtelingen – legalen en anderen – ertoe te bewegen terug te keren. Daarbij komt nog het element van de straffeloosheid. Er zijn 393 klachten geregistreerd; 40 daarvan zijn ooit voorgekomen en 10 daarvan komen ook nog voor een rechter. Bij mijn weten is er geen enkele veroordeling, behalve een van een zeker kolonel Buganov. Ik heb het rapport gelezen, mijnheer de minister, en het is mensonterend. Volgens een nieuw psychiatrisch onderzoek is ook deze man emotioneel gestoord en dus zal hij waarschijnlijk worden vrijgesproken. Zelfs de hulp aan Tsjetsjenië wordt onmogelijk gemaakt. Volgens Artsen Zonder Grenzen worden leden van hun groep gekidnap; ik denk met name aan Kenneth Gluck. Zij kunnen het gebied nauwelijks nog bereiken. Hulp bieden wordt in de feiten moeilijk. Humanitaire medewerkers worden gewond, beschoten, opgepakt en brutaal ondervraagd. Zelfs het Helsinki-comité is niet in Tsjetsjenië geraakt. Journalisten worden bedreigd.

Mijnheer de minister, ik kom tot mijn vragen. Human Right Watch heeft op 2 oktober twee brieven gestuurd naar premier Verhofstadt en naar uzelf. Daarin wordt gevraagd dat u in dit debat een standpunt zou innemen. Men signaleert mij dat u daarop nog niet zou hebben geantwoord. Is dat waar? Zult u er nog op antwoorden? Waarom hebt u er nog niet op geantwoord? Ik wil u van niets beschuldigen, maar misschien is de brief uw administratie ontgaan.

crimes de guerre restent impunis. L'aide internationale est quasi impossible. Les journalistes sont menacés.

À ce sujet, l'organisation *Human Rights Watch* a adressé deux lettres aux ministres Verhofstadt et Michel, mais n'a pas encore reçu de réponse.

07.02 Minister **Louis Michel**: Ik ben niet op de hoogte van die brief.

07.03 Ferdy Willems (VU&ID): Dat kan zijn. Ik zal hem u bezorgen.

Ten tweede, hoe evolueert de situatie? Is er geen misbruik gemaakt van 11 september? Ten derde, hoe kunnen wij onze internationale verantwoordelijkheid nemen in de Raad van Europa? Nogmaals protesteren? Ik weet dat we moeilijk Rusland de oorlog kunnen verklaren, maar ook voor het kleine Tsjetsjeense volk moet toch opgetreden worden? Ten vierde, ziet u mogelijkheden om humanitaire hulp te bieden?

Mijnheer de minister, tot daar mijn vragen. Korter kon ik mijn vragen in dat verschrikkelijke dossier niet maken.

07.04 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de feiten zijn wat ze zijn. Collega Willems heeft ze beknopt maar duidelijk weergegeven. Ik zal ze niet herhalen. Mijn vragen sluiten aan bij die van collega Willems.

Theoretisch is er een instrument waarnaar gevraagd kan worden, te weten de oprichting van een tribunaal voor Tsjetsjenië. Ik meen echter dat zulks uitgesloten is, omdat de Veiligheidsraad zich daarover zou moeten uitspreken, en daar kan Rusland gebruikmaken van zijn vetorecht.

Wel verneem ik graag of België bij zijn bilaterale onderhandelingen met Rusland niet kan aandringen op de oprichting van het internationaal strafgerechtshof?

Daarnaast vraag ik u – nogmaals, maar het is belangrijk – erop aan te dringen dat Rusland het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens meer respecteert. We weten dat in het kader van de versterking van de stabiliteit en de veiligheid in Europa de samenwerking met Rusland essentieel is. Die eis lijkt mij dus niet overbodig te zijn.

Mijnheer de minister, net als collega Willems vraag ik u of het Ministercomité binnen de Raad van Europa het stemrecht van de Russische delegatie niet tijdelijk kan opschorten, tot er effectief een zichtbare vooruitgang is in de problematiek?

07.05 Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, collega's, volgens de Grondwet van de Russische Federatie maakt de Tsjetsjeense Republiek deel uit van de Federatie. Tussen 1996 en 1999 beschikte Tsjetsjenië over volledige autonomie en had het een verkozen regering. De autoriteit van die regering bleek echter zeer beperkt. Het vraagstuk van de onafhankelijkheid, dat aan de grondslag lag van het eerste conflict dat uitbrak in 1994 en dat door

07.03 Ferdy Willems (VU&ID): Voici mes questions: comment évolue la situation? La Russie n'exploite-t-elle pas abusivement l'atmosphère qui prévaut sur le plan international depuis le 11 septembre pour agir de manière inutilement brutale? Comment notre pays et l'UE peuvent-ils assumer leur responsabilité pour mettre fin au conflit? Est-il possible, d'une manière ou d'une autre, de fournir une aide humanitaire?

07.04 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Coopérer avec la Russie consolidera la stabilité et la sécurité en Europe mais il faut que ce pays respecte les principes élémentaires des droits de l'homme ainsi que les valeurs démocratiques. Or, ce que la Russie fait actuellement en Tchétchénie dans le cadre de sa prétendue lutte contre le terrorisme est en contradiction flagrante avec ces principes. A l'évidence, depuis le 11 septembre, tout est permis.

De multiples organisations dénoncent les violations des droits de l'homme. Le projet de créer un tribunal pour la Tchétchénie se heurterait sans nul doute à un veto russe au conseil de Sécurité. Toutefois, nous pouvons demander aux Russes de ratifier une proposition visant à mettre sur pied une cour internationale et de respecter la convention européenne des droits de l'homme en mettant fin aux tortures, aux exécutions et aux disparitions. Y sommes-nous prêts? Allons-nous pour obtenir la suspension du droit de vote russe au sein du comité des ministres du Conseil de l'Europe?

07.05 Louis Michel, ministre: La république de Tchétchénie fait partie de la Fédération de Russie mais, entre 1996 et 1999, elle a été autonome et a disposé d'un gouvernement élu. La question de son indépendance a resurgi en

de akkoorden van Khasavyurt van 1996 expliciet open gelaten was, herrees in 1999. Het tweede Tsjetsjeense conflict dat toen van start ging, heeft dood en vernieling gezaaid. Naar schatting hebben 350.000 mensen door het conflict hun huizen moeten verlaten. Dat is de recentste raming van het UNHCR. De meeste ontheemden bevinden zich op Russisch grondgebied, met inbegrip van de Tsjetsjeense Republiek zelf. Duizenden anderen hebben onderdak gevonden in Georgië en Azerbeidzjan. Zelden keren zij terug. Volgens Artsen zonder Grenzen verlaten nog steeds 1.200 personen per week de Tsjetsjeense Republiek.

De Russische Federatie beweert sinds september 1999 terroristen te bestrijden. De Russische Federatie is van mening dat de gebeurtenissen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten haar in het gelijk stellen en het bewijs leveren van de gegrondheid van haar beleid. Officieel is de tweede Tsjetsjeense oorlog het gevolg van een inval van gewapende Tsjetsjeense bendes in de naburige republiek Dagestan, alsmede van een reeks aanslagen, te weten in Moskou. Het verzet bij de massale terugkeer van het Russische leger was echter algemeen. Het is dan ook moeilijk een scheidingslijn te trekken tussen terroristen en degenen die zich verzetten zonder te hebben deelgenomen aan de gebeurtenissen die de aanzet vormden van het conflict.

De methodes die vandaag worden aangewend, dateren evenwel van vóór 11 september 2001. Militaire operaties waarbij een hele streek wordt uitgekamd, zoals de operaties die ons door verschillende NGO's werden gerapporteerd en die in september en januari jongstleden zouden hebben plaatsgevonden, werden jammer genoeg ook al vroeger uitgevoerd.

In juli 2001, onder Belgisch voorzitterschap, drukte de EU bij Moskou bekommernissen uit die ook vandaag geldig blijven. Wij willen niet ontkennen dat er aan de zijde van de rebellen misschien buitenlandse elementen meestreden of meestrijden, met inbegrip van leden van internationale terroristische netwerken. Toch is de EU er niet toe geneigd het conflict tot die dimensie te herleiden. Politiek overleg tussen de partijen blijft onzes inziens een noodzakelijke voorwaarde voor een duurzame oplossing. In elk geval betekent de strijd tegen het terrorisme niet dat een staat zijn verplichtingen ten opzichte van het internationaal recht niet moet nakomen, voornamelijk op humanitair vlak. Als een van de belangrijkste verplichtingen van een staat de veiligheid van zijn onderdanen te garanderen en dus het terrorisme te bestrijden is, dan moet hij daarbij de rechtstaat, de individuele vrijheden en het recht op een rechtvaardige rechtspraak in acht nemen. Zo staat het in de gezamenlijke verklaring over het terrorisme die op de top tussen EU en Rusland van 3 oktober jongstleden werd aangenomen. Wat de principes betreft, is er continuïteit in de houding van de EU, een continuïteit die België wenst te behouden.

Dan is er de specifieke vraag van mevrouw Laenens betreffende het respect voor de Europese Conventie van de Rechten voor de Mens. Naar onze mening maakt de Europese Conventie van de Rechten van de Mens deel uit van het internationaal recht dat moet worden gerespecteerd, ook door Rusland dat is toegetreden. Dat zeggen wij ook.

Er werd aangedrongen op de opschorting van het stemrecht van

1999, provoquant un conflit fatal qui a entraîné l'exode de quelque 350.000 personnes. Aujourd'hui encore, 1.200 personnes quittent chaque semaine la république tchétchène.

Depuis 1999, la Fédération de Russie prétend lutter contre les terroristes et, depuis le 11 septembre, elle se sent confortée dans sa conviction que cette lutte est juste. Toutefois, l'opposition au retour massif de l'armée russe fut générale et des opérations militaires ratissant des régions entières étaient conduites bien avant le 11 septembre.

Dès juillet 2001, à Moscou, l'UE a exprimé sa préoccupation au sujet de cette présentation des choses et elle a résolument plaidé en faveur d'une concertation politique. En toute circonstance, un Etat engagé dans une lutte antiterroriste doit aussi respecter l'Etat de droit, les libertés individuelles et le droit à une jurisprudence équitable, conformément à la Déclaration collective sur le terrorisme adoptée lors du Sommet UE-Russie du 3 octobre.

La Convention européenne des droits de l'homme fait partie du droit international dont le respect s'impose à la Russie. En traitant du conflit tchétchène, la Belgique souhaite s'inscrire dans la politique étrangère et de sécurité commune de l'Union européenne. Celle-ci combine le dialogue politique et critique au sujet de la Tchétchénie et la coopération visant à l'établissement d'institutions démocratiques en Russie.

La suspension du droit de vote de la Russie en Comité des ministres du Conseil de l'Europe est une solution qui a déjà été envisagée mais qui s'est révélée contre-productive. Elle n'est donc pas indiquée, elle porterait par ailleurs préjudice à la règle de consensus en vigueur.

Rusland in het Comité van ministers van de Raad van Europa. In de benadering van het Tsjetsjeense conflict wenst België zich in te schrijven in het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU. Die heeft binnen de gemeenschappelijke strategie de optie genomen om dialoog en berisping over de problematiek van Tsjetsjenië te koppelen aan samenwerking om te helpen de democratische en gerechtelijke instellingen in de Russische Federatie gestadig uit te bouwen. De opschorting van het stemrecht van Rusland heeft, zoals geweten, een precedent. De assemblee van de Raad van Europa nam zulke beslissing in april 2000, maar moest die noodgedwongen intrekken in januari 2001 na vastgesteld te hebben dat de situatie in plaats van vooruit te gaan, integendeel verslechterde en tegelijk dat de middelen om de Russische Federatie daarop te wijzen, waren verminderd. Ik zie dus niet goed in hoe het nastreven van een opschorting van het stemrecht van Rusland in het Comité van ministers van de Raad van Europa bevorderlijk kan zijn. Ook kan ik mij moeilijk inbeelden hoe de in het Comité geldende consensusregel zou kunnen worden overwonnen, bij ontstentenis van enige steun van onze EU-partners.

Wij willen dat de EU haar humanitaire hulp aan de getroffen bevolkingen voort blijft zetten en dat de Russische Federatie haar volle medewerking verleent bij de verspreiding van de hulp die sinds 1999 tot 51 miljoen euro is opgelopen. De EU steunt ook de hulp die de Raad van Europa biedt bij het verzamelen en onderzoeken van individuele klachten in de Tsjetsjeense republiek, die voort moeten worden gevolgd door de plaatselijke gerechtelijke autoriteiten. Dat soort samenwerking heeft reeds een aantal positieve resultaten opgeleverd, al erkennen wij dat ze niet tot een totaal resultaat hebben geleid. Mijn departement heeft 50.000 euro uitgetrokken voor de medefinanciering van een seminarie dat werd georganiseerd door de commissaris voor de mensenrechten bij de Raad van Europa, de heer Gil Robles, over het onderwerp "Bescherming en eerbiediging van de rechten van de mens als basis voor de democratische wederopbouw van de Tsjetsjeense republiek". Ook al was het seminarie er niet op gericht te komen tot een politieke oplossing van het conflict, het bood de gelegenheid om de contacten tussen de vertegenwoordigers van beide strijdende partijen te bevorderen en aldus bij te dragen tot de zoektocht naar vrede.

Onlangs besloot ik een deskundige van mijn departement bij de heer Gil Robles af te vaardigen, om hem bij te staan met zijn werkzaamheden voor de Tsjetsjeense republiek.

Wat de humanitaire hulp betreft, heeft mijn departement in 2000 reizende medische bussen gefinancierd voor de vluchtelingenkampen in Igutshi, ten bedrage van 10.000,00 euro en onlangs ontving ik een verslag van Artsen zonder Grenzen België, waarin gewag werd gemaakt van de optimale werking van die bussen.

Bij mijn weten verzochten geen andere Belgische NGO's om financiële hulp. Ik blijf evenwel bereid dergelijke aanvragen aandachtig te onderzoeken.

07.06 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de minister, wat om te beginnen die bewuste brief betreft, geef ik nog de volgende opmerking mee. Mijn ervaring als lid van de oppositie heeft mij geleerd voorzichtig om te gaan met dergelijke zaken. Dat is de reden

La Belgique souhaite que l'Union européenne poursuive son aide humanitaire à la population et que la Fédération de Russie continue de collaborer à cette aide.

L'Union européenne soutient également l'assistance que le Conseil de l'Europe apporte à la collecte et à l'examen de plaintes individuelles en République tchétchène, plaintes auxquelles une suite doit être donnée par les autorités judiciaires locales.

Le département des Affaires étrangères a co-financé à hauteur de 50.000 euros un séminaire, organisé par M. Gil-Robles, sur le thème "Protection et respect des droits de l'homme comme base de la reconstruction démocratique en République tchétchène". Ce séminaire a favorisé les contacts entre les deux parties et a contribué à la recherche de la paix. J'ai aussi décidé de détacher un spécialiste de mon département auprès de M. Gil-Robles pour l'assister dans ses travaux.

Quant à l'aide humanitaire, mon département avait financé en 2000 un bus médical itinérant dans les camps de réfugiés en Ingouchie pour une valeur de 10.000 euros. Ce bus continue de fonctionner de manière optimale. J'examinerai attentivement d'autres demandes d'appui financier introduites par des ONG belges.

07.06 Ferdie Willems (VU&ID): Je regrette qu'une certaine confusion semble régner au sujet de la lettre de *Human Rights*

waarom ik u mijn vraag in de voorwaardelijke wijze stelde. Ik vroeg u of het juist was dat u niet antwoordde, maar blijkbaar antwoordde u wel.

07.07 Minister **Louis Michel**: Ik ontving die brief vorig jaar en hij werd beantwoord. Ik zal dat antwoord terugvinden.

Het is niet fair dat bepaalde organisaties beweren dat ik een brief ontving zonder erop te antwoorden.

07.08 **Ferdie Willems** (VU&ID): Ten aanzien van ons evenmin, mijnheer de minister.

07.09 Minister **Louis Michel**: Ik kan u evenwel verzekeren dat die brief werd beantwoord. Trouwens, toen u hem mij daarnet voorlegde, wist ik meteen dat ik hem had gelezen en beantwoord. Als ik het mij goed herinner, werd hij in oktober van vorig jaar meteen beantwoord.

07.10 **Ferdie Willems** (VU&ID): Ik geloof u, mijnheer de minister.

Ten tweede, de gruwel is afgezaagd, maar daarom niet minder reëel.

Ten derde, ik sluit mij aan bij uw standpunt dat terrorisme niet in die dimensie mag worden gezien, maar ik stel vast dat men dat wel doet. In dat verband herhaal ik nogmaals de volgende klassieke opmerking. Wat komt het eerste: het structureel geweld of het fysiek geweld? De twee lokken elkaar uit.

Wat het stemrecht betreft deel ik in grote lijnen uw conclusie. Wij moeten kiezen tussen de pest en de cholera. Onderneemt men niets dan wordt men geconfronteerd met de pest en onderneemt men wel iets, dan gaan we ten onder aan de cholera. Die bijna wanhopige situatie brengt mij tot de vaststelling dat wij te maken hebben met de bevestiging van internationaal onrecht.

Inzake humanitaire hulp blijven er nog twee vragen open en blijkbaar kon u de eerste niet beantwoorden. De humanitaire hulp is omzeggens niet meer leverbaar wegens de onveilige situatie op het terrein. Zij die hulp leveren, worden bedreigd en zelfs beschoten.

De tweede vraag in dat verband is te weten of de hulp, als die toch wordt geleverd, wel degelijk terechtkomt bij de Tsjetsjenen zelf, wat ik betwijfel.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

08 **Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het lot van een Antwerpse verpleger die in Saudi-Arabië al meer dan een jaar in de cel zit" (nr. 6471)**

08 **Question de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le sort d'un infirmier anversois détenu en Arabie Saoudite depuis plus d'un an" (n° 6471)**

08.01 **Guido Tastenhoye** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, al meer dan een jaar geleden stelden de heer Ferdie Willems en ikzelf u een vraag over de jonge Antwerpse verpleger Raf Schyvens, die al meer dan een jaar in een Saudische gevangenis verblijft, omdat hij betrokken zou zijn geweest bij

Watch. Aux dires de cette organisation, il n'y aurait pas eu de réaction du ministre.

07.07 **Louis Michel**, ministre: On a répondu à cette lettre, il y a un an de cela.

07.09 Minister **Louis Michel**: J'en fournirai la preuve le plus rapidement possible.

07.10 **Ferdie Willems** (VU&ID): Je souscris à l'analyse du ministre concernant la définition du terrorisme par opposition à la lutte pour la libération.

En matière d'aide humanitaire, nous sommes dans l'impasse. La situation est trop dangereuse pour se rendre sur place.

08.01 **Guido Tastenhoye** (VLAAMS BLOK): Il y a plus d'un an, j'avais déjà posé une question au sujet d'un jeune infirmier anversois, M. Raf Schyvens, qui

bomaanslagen. Wij ondervroegen u daarover toen op een discrete manier om geen enkele oplossing te hypothekeren.

Thans, een jaar later, kwamen er nieuwe feiten aan het licht die ons zeer bezorgd moeten maken. Op 31 januari jongstleden blokletterde het Nieuwsblad: "Belg zondebok voor aanslagen Osama Bin Laden". Een dag later, op 1 februari 2002, publiceerde de Gazet van Antwerpen een artikel met als titel: "Gevangen Vlaming Raf Schyvens wordt gefolterd".

Het blijkt dat bij de aanslagen vooral Britten waren betrokken, waarvan enkelen wegens een amnestiemaatregel werden vrijgelaten. In de Britse pers, meer bepaald in het dagblad The Guardian, maakten zij gewag van foltering. Hierop trok The Guardian zelf op onderzoek uit en men kwam tot de bevinding dat de bomaanslagen waarschijnlijk de handtekening dragen van het Al-Qaeda netwerk van Osama Bin Laden die zelf een Saudi-Arabiër is en die de aanwezigheid van westerlingen op Arabisch grondgebied niet kan verdragen.

De Brit David Mornin, die inmiddels werd vrijgelaten, verklaarde meer bepaald in The Guardian dat Raf Schyvens en twee andere Britten werden gedwongen om bekentenissen af te leggen voor de Saudische televisie. Volgens hem werden die bekentenissen volledig gemanipuleerd.

Zij zouden een bomaanslag hebben gepleegd waarvan men aanneemt dat het om een afrekening ging in het alcoholsmokkelaarsmilieu. De Vlaming Schyvens heeft altijd volgehouden dat hij alleen maar toesnelde om te helpen. Ondertussen zit hij reeds meer dan een jaar in de gevangenis? Volgens de meest recente gegevens zou hij niet eens in beschuldiging zijn gesteld. Dit is, mijns inziens, ontoelaatbaar. Meer nog, er wordt vermoed dat hij geïntimideerd en mogelijk ook gefolterd is. Zijn zogezegde bekentenissen werden wellicht gefabriceerd. Mijnheer de minister, welke initiatieven hebt u genomen of overweegt u te nemen om aan deze ontoelaatbare toestand een einde te maken en deze Belg zo vlug mogelijk naar ons land te laten terugkeren?

08.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega Tastenhoye, de heer Schyvens werd door de Saudische politie op 6 december 2000 aangehouden op verdenking van handel in alcohol en het plegen van een bomaanslag. Sindsdien verblijft de betrokkene in voorlopige hechtenis in de gevangenis is Riad. De datum van zijn proces is nog niet bekend.

Ik ga dieper in op onze inspanningen te zijnen gunste. Op 24 januari 2001 kon een lid van de Belgische ambassade in Riad voor het eerst een consulaire bezoek aan de heer Schyvens brengen. Sindsdien wordt onze landgenoot maandelijks bezocht. Tijdens deze bezoeken mogen na inzage brieven van familie en vrienden worden overhandigd. Hetzelfde geldt voor leesboeken. De heer Schyvens beschikt eveneens over de mogelijkheid zelf brieven aan familie en vrienden te richten. De vragen die onze ambassade tijdens deze consulaire bezoeken wenst te stellen, worden vooraf gescreeend door de Saudische gevangenisdirectie. Hetzelfde geldt voor de voor hem bestemde lectuur. De heer Schyvens beschikt over een Saudische raadsman die ook geregeld contact houdt met onze ambassade. De

était incarcéré depuis un an en Arabie Saoudite où il est suspecté d'avoir participé à des attentats à la bombe perpétrés par Al-Qaida. L'intéressé a toujours soutenu qu'il secourait simplement les victimes lors des attentats à la bombe.

On fait état de tortures, d'intimidations, d'aveux extorqués et autres dans les prisons saoudiennes.

Il nous revient qu'Al-Qaida serait en fait étranger à ces événements et qu'il s'agirait plutôt d'un règlement de comptes entre trafiquants d'alcool.

Raf Schyvens est détenu depuis plus d'un an, mais n'a toujours pas été inculpé officiellement. Quelles initiatives la Belgique entreprend-elle pour lui venir en aide?

08.02 **Louis Michel**, ministre: Depuis son arrestation le 6 décembre 2000 pour trafic d'alcool et attentats à la bombe, M. Schyvens demeure en détention provisoire à Riyad. La date d'un éventuel procès n'est pas connue.

Un membre de l'ambassade belge a rendu visite pour la première fois à M. Schyvens le 24 janvier 2001. Depuis, des visites ont eu lieu chaque mois. L'intéressé peut recevoir du courrier de sa famille, ainsi que des livres. Il a même le droit d'écrire à sa famille. Tout est d'abord contrôlé par les autorités saoudiennes. Cela est également vrai pour les questions posées au détenu par le membre de

vraag of onze landgenoot gefolterd werd, werd herhaaldelijk op de man af aan de gedetineerde zelf gesteld. Deze beantwoordde de vraag steeds negatief. De ambassade heeft niet de indruk dat hij ooit fysiek gefolterd werd. Tijdens een van de bezoeken werd hij verzocht zijn bovenlichaam te ontbloten. Dit bleek geen tekens van mishandeling te vertonen. Tot op heden verblijft de heer Schyvens in een eenpersoonscel. Hij wordt medisch gevolgd en kan af en toe met een cipier tafeltennis spelen. Hij maakt geregeld een wandeling in open lucht. Hij beschikt echter niet over kranten of tijdschriften en is derhalve grotendeels onwetend over wat er in de buitenwereld gebeurt. Hij klaagt niet over het voedsel, noch over de hygiëne in de gevangenis. Mijn diensten houden de familie van de heer Schyvens voortdurend op de hoogte van de stand van zaken. De veelvuldige interventies van de ambassade bij de Saudische autoriteiten ten voordele van onze landgenoot hebben ertoe geleid dat de strakke Saudische houding voor deze gedetineerde gunstig evolueert. Het is derhalve wenselijk dat de toegepaste consulaire benadering en manier van opvolging van dit dossier zouden worden voortgezet zolang dit opportuun is.

l'ambassade. M. Schyvens s'est vu attribuer un avocat saoudien. Le détenu a déclaré ne pas avoir été maltraité ni torturé. Selon l'ambassade belge, il ne présente aucun signe extérieur de torture. M. Schyvens séjourne dans une cellule d'une personne, peut régulièrement s'aérer et est suivi médicalement. Il n'a pas le droit de consulter de journaux ni de revues. Il ne peut donc prendre connaissance d'éventuelles informations le concernant. La famille de l'intéressé est en permanence tenue au courant de la situation du détenu. L'attitude intransigeante des Saoudiens s'est entre-temps adoucie en raison des pressions exercées par la Belgique.

08.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, u zegt dat de heer Schyvens bij de consulaire bezoeken niet klaagt over een slechte behandeling of over mishandelingen. Het is best mogelijk dat hij niet durft klagen omdat hij weet dat de gevangenisautoriteiten meeluisteren en al zijn geschriften worden gescreend. Voor mij is dit geen garantie dat hij goed behandeld wordt.

08.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): M. Schyvens n'ose peut-être pas se plaindre parce qu'il craint d'être mis sur écoute.

08.04 Minister Louis Michel: Mijnheer Tastenhoye, dat is voor mij evenmin een garantie. Ik kan alleen zeggen wat men mij heeft meegedeeld. Wij volgen dit geval op de voet. Ik kan alleen de antwoorden meedelen op de vragen die wij stellen. Voor mij is dat zeker geen garantie. Mijn antwoord heeft niet de bedoeling u garanties te geven. Ik kan alleen meedelen wat men mij meedeelt. Ik ben het met u eens dat dit geen garanties inhoudt. Ik geef u geen garanties. Ik geef alleen de feiten zoals ze mij bekend zijn, niets meer maar ook niets minder. Wij volgen dit dossier op de voet. Ik voeg eraan toe dat ik reeds driemaal met de Saudi-Arabische minister van Buitenlandse Zaken over dit geval heb gesproken.

08.04 Louis Michel, ministre: J'admets que l'absence de plaintes ne constitue pas une garantie du traitement décent de l'intéressé. Je ne peux toutefois vous faire part que des faits qui me sont connus. Nous suivons cette affaire le plus attentivement possible et les autorités saoudiennes en sont bien conscientes.

Ik dring er systematisch op aan om ietwat meer te vernemen over wat er zal gebeuren. Bijgevolg zijn de Saudi's perfect op de hoogte van het feit dat wij alles volgen. Meer kan ik u echter niet meedelen. Wij volgen de zaken zeer zorgvuldig, maar we hebben vanzelfsprekend niet de macht om erop in te spelen en nog meer duidelijkheid te krijgen.

Ik kan alleen meedelen wat we kunnen controleren. Ik ben het met u eens dat het niet zeker is dat die man verplicht is te zeggen dat hij niet gefolterd is, terwijl hij toch gefolterd is. Er zijn ook folteringën die men fysiek niet kan vaststellen. Het feit dat hij eigenlijk totaal wereldvreemd is en niets weet van de buitenwereld, aangezien hij geen kranten mag lezen, is een psychische foltering.

08.05 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ook het feit dat hij al 15 maanden, sedert 6 december 2000 en we zijn vandaag 6 maart 2002 – gevangen zit, zonder zelfs nog maar in

08.05 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Une réclusion de quinze mois sans accusation

beschuldiging te zijn gesteld, doet vragen rijzen. Ik weet dat u discreet wil zijn en inspanningen levert. Maar, stilaan wordt het zó dat, als de toestand blijft voortduren, de diplomatieke druk moet worden opgevoerd. Zo kan het niet langer.

officielle constitue déjà une forme de torture à laquelle s'ajoute encore l'isolement par rapport au monde extérieur. Je suis dès lors d'avis qu'il convient de renforcer la pression diplomatique.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Le président: Les questions et interpellations suivantes sont reportées à une date ultérieure: 6241 de M. Karel Van Hoorebeke, 1127 de M. Francis Van den Eynde, 6450 de M. Ferdy Willems, 6292 de M. Pieter De Crem, 6360 de M. Jacques Lefevre, 1126 de M. Francis Van den Eynde, 1134 de M. Ferdy Willems, 6490 de Mme Leen Laenens, 6433 de M. Francis Van den Eynde, 6462 de Mme Leen Laenens, 6497 de M. Guido Tastenhoye, 6500 de Mme Mirella Minne, 1149 de M. Pieter De Crem, 6623 de M. Karel Van Hoorebeke et 6641 de Mme Leen Laenens.

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 12.59 uur.
La réunion publique de commission est levée à 12.59 heures.*